

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2 40 "

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co tă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

„Solidaritatea.”

Adunarea generală dela Caransebeș. Pesimizm și optimism.

— Dela trimisul nostru special. —

În apriga și necurmata luptă ce sunt siliți să o poarte, împotriva tuturor neajunsurilor care stau în calea dezvoltării integrale a neamului lor, adepții disciplinei naționaliste, prea rare ori au ocazia să scoată câte o exclamație de bucurie.

Apostoli ai unei doctrine eminentemente optimiste, ai unei doctrine care nu se îndoiește nici odată de izbânda finală, adepții naționalizmului apar totuși în această luptă ca niște soli ai durerii, pasări cobitoare care prin strigătele lor de alarmă răscolesc neconținut liniștea sufletească a creștinilor de toate zilele.

Pe când însă bieții muncitori ai idealului naționalist duc această grea sarcină de a ține neconținut în evidență tablourile în care sunt cuprinse păcatele vieții naționale, de a semnala neconținut prezentul mic și meschin, în fața visului vrăjit al unui viitor și mai strălucit, viața națională a popoarelor în care o asemenea doctrină este în acțiune, nu rămâne staționară.

An de an, clipă de clipă, ea progresa, pe nesimțite, funcțiunile vieții naționale se organizează, organele se diferențează, se întăresc din ce în ce mai bine, sporind puterea de viață și puterea de creație a neamului în toate domeniile în care e chemat să-și aducă tributul geniului său față de civilizația și cultura umană.

Și în asemenea împrejurări, oricât de aspre ar fi necesitățile prezentului, ori cât de nemiloase ar fi conștiința marelor sfertări ce ne incumbă de făcut, când ocazia ți-se oferă ca să arunci ochiul asupra drumului parcurs, nu se poate să nu te cuprindă un sentiment de legitimă mândrie, nu se poate să nu-ți năvălească în suflet un val de supremă fericire.

Rareori în viața unui luptător pasionat pentru un ideal despre care nu poți zice nici odată că l-ai ajuns, aceste clipe te răsplătesc de toată amărăciunea ce o înduri în decursul războiului fără de cruțare și fără de conținere ce-l porți cu multele și variate neajunsuri și păcate ale neamului tău.

Asemenea clipe sunt acelea pe care ni le-a procurat adunarea generală a Solidarității.

Răsfoiți literatura noastră politică și ziaristică de nu mai departe decât acum un jumătate de secol. Veți găsi în ea cam aceleași tonalități de nemulțumire pentru prezent și de continuare aspirațiuni pentru viitor care o caracteriză și astăzi.

Uitați-vă însă la ce am fost acum o jumătate de secol și la frumoasa manifestație a puterii economice românești formată în această jumătate de secol, manifestație care s'a făcut prin adunarea generală a Solidarității și spuneți care român cu suflet nu se va simți cuprins de mândrie în fața acestei manifestații a unei puteri românești pe care strămoșii noștri nici nu au visat-o?

Dar lăsând de o parte puterea economică reprezentată de organizațiile noastre financiare și privind lucrurile numai sub raportul însușirilor neamului nostru căruia nu arareori în toila luptei pentru conservarea sa suntem aplicați a-i găsi atâtea păcate, oare nu e un titlu de mândrie însăși realizarea acestei admirabile însoțiri menită să aducă rezultate atât de mari în viitor.

Nu e dovadă de pricepere superioară a intereselor sale și de serioasă disciplină înfăptuirea acestui organ care corespunde atât de perfect trebuințelor de organizare generală a vieții noastre economice?

Geneza Solidarității.

„Solidaritatea”, spunea dl Popp, redactorul „Revistei Economice”, care dimpreună cu dl Lăpădatu, directorul Băncii generale de asigurare au binevoit să-mi dea cu toată amabilitatea, multe lămuriri referitoare la viața economică și pentru care le mulțămesc și pe această cale, — s'a născut dintr'o trebuință simțită și s'a organizat sub impulsul ei tocmai cum se zice că funcțiunea creiază organul.

Prima încercare în sensul acesta, care însă a rămas nereglementată, datează încă din anul 1898 când în urma unei consfățuiri a mai multor bănci sub impulsul „Albinei”, s'au hotărât întâlniri din doi în doi ani între delegații lor, spre a face schimburi de vederi între ei, luând în același timp hotărârea de a delega revizori pentru a controla afacerile diferitelor bănci.

Inceputul acesta a luat ființă legală în 1907. De atunci an de an se organizează mai bine precizându-și obiectele preocupărilor și atribuțiile. Între altele s'a admis și s'a realizat controlul extrem la toate băncile românești intrate în Solidaritatea. În chipul acesta pe de-o parte băncile griesc mai bine de administrația lor profitând și de experiența revizorului, care face observările cuvenite indicând și îmbunătățirile ce sunt de introdus în conducerea tehnică și în cea de afaceri a băncii pe de altă parte se stabilește mai sigur și creditul de care poate uza o bancă.

Insoțirea băncilor române a fost îndată relevată și de băncile străine în special cele maghiare care au voit să o imiteze formând — din cauza unei neînțelegeri — două însoțiri care se întitulează, amândouă de regnicolare. Deosemena „Solidaritatea” a fost imitată cu mai mult succes și de sași.

Controlul extern obligator nu a fost realizat însă decât de români și în câțva de sași. Pasul băncilor române a găsit mare răsunset în lumea

financiară din imperiu. Revizii care se fac, din partea însărcinaților „Solidarității” sunt ținute în seamă de cele mai mari bănci, în acordarea creditelor se interesează de aproape dacă o bancă s'a supus sau nu controlului „Solidarității”.

Serbările Solidarității.

Prima ședință.

Prin entuziasmul lor și prin neîntrecuta amabilitate cu care Caransebeșenii au știut să primească pe oaspeții lor, ca și prin numărul mare al participanților, adunarea generală a „Solidarității” s'a transformat într'o serbare dela care fiecare va pleca cu amintiri neuite.

Oaspeții au început să sosească în Caransebeș încă de sâmbătă dimineața.

Grație unui comitet aranjator format din intelectuali din localitate. Dl Rr. Petru Barbu, director al „Băncii Poporului” și dl Constantin Călțun, șef-contabil al băncii „Sebeșana” care au desfășurat o energie și o amabilitate de nedescris, pentru satisfacerea oaspeților. Fiecare dintre cei sosiți a fost găzduit în familii și pe la hoteluri, evitându-se astfel orice neplăcere.

Prima ședință în legătură cu lucrările adunării generale a „Solidarității” a fost aceea a revizorilor experți care s'a ținut sâmbătă înainte de amiază în sala restaurantului dela Teuși. Ședința a fost intimă. A prezidat dnul Partenie Cozma.

La această ședință dl Ioan Lăpădatu, directorul Băncii generale de asigurare a cetit un foarte important raport cuprinzând o serie de observații făcute de revizorii experți cu privire la rezultatele obținute până acuma prin revizuri și cu privire la mijloacele prin care activitatea băncilor noastre va putea fi îndreptată pe o cale mai rațională.

În cursul debaterii acestui raport ale cărui concluzii au fost primite aproape în întregime au avut loc discuțiuni foarte importante privitoare la chestiunile de conducere tehnică a diferitelor bănci cum și la politica lor de afaceri. Asupra acestui din urmă punct, a făcut expuneri foarte importante dl Sava Raicu, directorul băncii „Victoria” din Arad și membru în direcția „Solidarității”, arătând că altă politică trebuie să aibe o bancă mică, cu un capital redus și cu totul alta una cu un capital mare. Dsa a lămurit neajunsurile ce ar proveni pentru unele bănci mai mici când conducerea lor nu ar fi pătrunsă de rolul propriu instituției sale în activitatea economică a neamului.

Caransebeșul — Lăutarii.

În așteptarea adunării generale de a doua zi, oaspeții sosiți și cei care continuau să sosească cu trenurile din provincie, nu se plictiseau.

Pe lângă poziția admirabilă și încântătoare împrejurimi ale Caransebeșului, care oferă plimbări minunate, sub o climă răcoroasă care te silește seara să îmbraci paltonul, Caransebeșul mai are și alte o mulțime de atracțiuni.

În primul rînd înșiși cetățenii lui, vorbesc firește despre români, sunt oameni foarte însuflețiți, români plini de inimă și de entuziasm. În fața acestei vieți românești, atât de vioaie și de puternică nu numai ea

colorit general dar și ca suflet, mirarea te cuprinde cum tocmai aici la Caransebeș și-a făcut loc Burdia. Dar să nu mai stricăm buna dispoziție a lucrurilor cu amintirea acestei jivine a cărei imagine nu poate decât să-i desguste și care de altfel zilele acestea nu prea a fost văzută la suprafață.

În al doilea rând, aici la Caransebeș sunt lăutari foarte buni, care cântă cu mult sentiment și multă artă frumoasele doine din Bănat. La una din cafenele — Radețki — a concertat pentru solidariști și dl Simicel, care a executat frumos din mandolină mai multe bucăți.

Duminecă. — Adunarea generală.

Exact la orele 10, delegații băncilor care au luat parte la adunarea generală, însoțiți de un public foarte numeros, între care și trei oaspeți din România, delegați de diferite Bănci populare, au fost în sala festivă a magistratului. Galeria era tixită de doamne care făceau o pozoabă frumoasă severei adunări a financiarilor, care după cum m'am putut convinge este foarte serioasă.

Prezidează d. Parteniu Cosma asistat de dd. Sava Raicu directorul Băncii „Victoria” din Arad și d. dr. Tripon, dela Bistrița. Sunt de față peste o sută de delegați.

Dela masa din față unde, grație alesei amabilități a dlui Sava Raicu, care are altă concepție despre gazetari și depre rolul lor decât ar avea bunăoară o adunare sinodală, această mulțime de oameni de cifre, vărsați în bilanțuri și în tot felul de socoteli, îmi face impresia unui adevărat sinod general al celeilalte mari forțe care, alături cu puterea culturală, stăpânește viața unui neam, anume forța economică. Mărturisesc însă că oamenii aceștia sunt cu mult mai gravi decât o adunare de sinodalnici eclesiaști.

Cunoscând prin sine valoarea chestiunilor ce-i preocupă și obicinuiți cu toții să se învârtească în lumea exactă a cifrelor, ei sunt tăcuți, nu vorbesc nici un cuvânt de prisos afară poate de vre-un fișcal nărăvit, care uită că se află în fața unei adunări de bancheri sobri.

D. Partenie Cosma deschide ședința.

D. Lapedatu secretarul „Solidarității” citește lista băncilor reprezentate în număr de 61 din 120.

După care d. Partenie Cosma constată că conform paragrafului 41 din statute care cere prezența a una treia din bănci, se găsesc reprezentate un număr mai mult ca suficient pentru a începe lucrurile, deci se pot începe lucrările.

D-sa își exprimă bucuria pentru zelul dovedit de către bănci participând dela așa mari depărțări și le mulțumește pentru interesul arătat.

Se dă cuvântul apoi dlui Ioan I. Lăpedatu,

care citește raportul direcțiunii propunând examinarea chestiunilor la ordinea zilei:

Examinarea și aprobarea bilanțului pe 1911.

Autorizarea direcțiunii să numească un număr corespunzător de revizori experți.

Modificarea decisului din 31 maiu 1909 relativ la diurnele și taxele de revizuire în sensul ca pe viitor diurnele să fie pentru zilele petrecute în lucrări de revizuire de cor. 30.

Alegerea a trei membri în direcțiune în locul d-lor Parteniu Cosma, Romul Cărăbașiu și Const. Popp.

Toate aceste propuneri se aprobă cu unanimitate.

Pentru diurnele revizorilor s'a stabilit ca fiecare zi folosită în lucrări de revizuire e plătită cu 30 c., pentru călătorie la și dela institutul revizuit 20 c., diurnele se socotesc dela plecarea până la întoarcerea revizorului la domiciliul său.

Urmează apoi din partea direcțiunii un al doilea raport citit de către d-nul I. Lăpedatu în chestiunea revizorilor experți. Reproducem aci câteva pasagii din acest însemnat raport din care se poate vedea rolul „Solidarității” și importanța ce i-se dă de către băncile și financiarii străini.

„Perfecționarea instituțiunii revizorilor experți trebuie să ne fie un îndemn continuu nu numai pentru că așa cer interesele băncilor noastre, ci și pentru faptul că numai în cipul acesta ne vom putea susține — față de cercurile financiare străine — poziția la care am ajuns. Căci trebuie să vă raportăm că și în anul trecut instituțiunea noastră n'a fost lipsită de considerația, ce o merită din partea cercurilor financiare și de specialitate străine. Astfel creditorii străini între aceștia și bănci foarte mari — au continuat și în anul trecut a-și lua informațiuni dela însoțirea noastră, dând considerația de lipsă acelor bănci, cari s'au supus revizuirii Activitatea instituțiunii noastre a fost însă apretiată și de cercurile de specialitate. Ca o dovadă amintim aci faptul că în publicațiunile Reuniunii regnicolare a revizorilor, instituțiunii revzorilor noștri experți s'au consacrat pagini de apretieri obiective și juste, cari sunt o frumoasă răsplătă pentru munca și rezultatele dobândite de activitatea sistematică a acestora. Tot aci trebuie să amintim și faptul că însoțirea noastră a fost invitată și la ancheta pentru reforma băncilor, ținută din inițiativa Reuniunii regnicolare a revizorilor, la 1 noemvrie a. tr. în Budapesta. La această anchetă la care au participat aproape toți factorii economici

și financiari din țară, însoțirea noastră a fost reprezentată prin secretarul său, care în discursul său, publicat și în „Revista Economică” și în actele oficioase ale anchetei a reprezentat punctul de vedere după care introducerea unui control la bănci prin intervenția legislaturii nu trebuie admisă — putând fi chiar și primejdioasă — câtă vreme controlul obligator și extern poate fi realizat din inițiativa privată, cum s'a făcut aceasta la băncile noastre românești. Părerea aceasta a fost de altfel admisă și de alți membri ai anchetei. Cu toate acestea azi nu se poate nici măcar prevedea cum se va rezolvi această chestiune la celelalte cercuri de bănci din țară. Un lucru însă este cert. Chestiunea controlului la bănci este astăzi pusă la ordinea zilei atât încercurile financiare cât și în cele de specialitate și juridice și datorința noastră nu poate fi alta decât să urmărim cu atențiune tot ce se petrece pe acest teren, căutând să convingem pe cât mai mulți de îndreptățirea controlului obligator, introdus din inițiativa privată, pe baze și în organizații autonome.”

Raportul încheie cerind adunării generale să enunțe ca revizorii experți în activitatea lor viitoare să facă obiect de apreciere și normele după care sunt conduse diferitele bănci în politica lor de afaceri și să stăruiască pentru acțiunea de fuzionare.

Mai departe cere ca conferințele revizorilor, inițiate prin conferința dela 9 ianuarie și care au dat rezultate frumoase să se țină în fiecare an la adunarea generală.

Aceste concluzii se aprobă.

Ia cuvântul apoi dl Sava Raicu, directorul băncii „Victoria” din Arad care propune o foarte nimerită măsură de complectare a măsurii ținută prin înființarea revizorilor experți.

Rezultatele mai ales tehnice ale instituției revizorilor sunt acum de toți recunoscuți, zice dsa. Dar în scurtul timp, cât îi stă la dispoziție unui revizor, nu poate face o revizuire serioasă, din care să rezulte pentru personal posibilitatea unei orientări mai bune în conducerea tehnică și în cea de afaceri a băncii. Să facem dar un pas mai departe recomandând băncilor, care nu întotdeauna dispun de persoane experimentate în conducerea lor, să aleagă în comitetul diriguitor persoane capabile și pricepute în afaceri de bancă.

Dl Dr. Cosma, din Timișoara. Este de altă părere zicând totuși că aprobă propunerea dlui Sava Raicu.

Dl dr. Ionescu, directorul „Sebeșanei”, cere ca propunerea dlui Raicu pe care o găsește foarte salutară să nu constea numai dintr'o simplă re-

Din literaturi străine.

Cum s'a făcut András gendarm.

Schița de Ludovic Biró.*)

Trad. de Dumitru Rares.

O zi liniștită, frumoasă, de toamnă. András Sós, caporalul de gendarmerie, stă în curtea casei celei mari țărănești închiriate, care poartă titlul unei cazărmi gendarmerești. Pușca și-o ține la picior și privește înorat petecul de pământ de sub patul puștii. De dinlăuntru, din cazarmă, se aude din când în când câte un țipet înăbușit. András știe, că în cazarmă ia sergentul un interogatoriu. Dimineața au adus patru oameni în odaie. Iară a fost o „mișcare” — acum e doară toamnă — oamenii ar putea să fie pe pace.

Înlăuntru stă tocmai sergentul în fața unui om, care e la rând. Ridică piciorul și calcă cu cizma bătută cu cuie pe țaranul cu picioarele goale. Calcă pe picioarele țaranului. Se lasă pe ele. Surâde, călcând astfel și cere informații,

*) Nota: Un scriitor ungar de talent descrie într'o schiță din seria de schițe „Kunszállási emberek” sălbătăcia unui jandarm. Ne interesează și pe noi.

Trad.

deocamdată cu o bunăvoință părintească, despre „mișcare”; deocamdată încă cu bunăvoință părintească, căci asta e abia la început. Urmează o formăză un torent de palme; mai apoi termină scurt, de-i părăie oasele, îi plesnesc vinele și-i tâșnește sângele.

András se uită 'n pământ, înorat — tocmai se apropie de el Gergely Daróczi, un gendarm bătrân.

— „Ei, ce-i fârtate!”, îl întrebă acesta pe András.

András se scoală, își ridică pușca, ia poziția de salut în fața lui Daróczi, dă din cap afirmativ și mai apoi pleacă amândoi la drum. Au să se ducă la Zsadány — o plimbare obicinuită a lor, ca patrule. Pășesc pretutindeni prin mijlocul drumului, înarmați complet, cu pene și cu sabie. Baionetele le scilipesc în bătaia soarelui de toamnă, pe pălăriile lor flutură pennele de cocoș, în toate culorile.

Țăranii le merg din cale și privesc, mai apoi, la ei în urma lor. Cei doi gendarmi calcă serioși, aspru, fără să zică o vorbă.

Părăsesc ultima casă din Kunszállás, András duce mâna la guler, lărgeste legătura dela gât puțin; nu o descheie, ci își învârte numai puțin gâtul; arma și-o atârnă ceva mai comod, aproape îi bălăncănește la oparte, apoi își ridică capul cu o mișcare repede pe gâtul rămas mai liber și vorbește mai mult pentru

sine, așa, în aierul de toamnă, decât celuiilalt tovarăș:

— „Și pe aia a născut'o numai o mamă...”

Daróczi privește la el. Il pricepe. Nu-i răspunde. E un gendarm morocănos, bătrân, care ține puțin de tot la camaradul său. András este abia de 22 de ani; s'a făcut de timpuriu militar și a trecut direct dela husari, ca să ajungă gendarm. Fața lui e înroșită, ca la o fată mare. La husari n'a avut vreme nici chiar să mai înegrească.

András simțeste că se dă puțină atenție cuvintelor sale și îl cuprinde amărăciunea și mairtare. Clocotește în pieptul lui o ură înăbușită, firește, nici nu știe deocamdată împotriva cui. Își mușcă buzele și tace. Fără să zică o vorbă merg cei doi mai departe.

Ajung în Zsadány.*) Își indeplinesc datorința; e cătră ceasurile cinci, și o apucă spre casă. La capul din jos al satului trag într'o crâșmă. András bea bin, Daróczi rachiul. După un sfert de ceas părăsesc crâșma. Sunt iară pe drum de țară.

András n'ar vorbi nimic, dar Daróczi are dispoziție mai bună de vorbă acum, din pricina rachiului, pe care l-a beut — bea mult, dar se ține bine la beutură — acum începe el vorba.

*) Sunt două sate cu numele Zsadány—Jadani, unul în comitatul Bihor, altul în comitatul Timiș.

comandare a „Solidarității” ci să aibă și o sancțiune.

Dl *Partenie Cosma*, președintele adunării, spune că altă sancțiune nu avem decât darea afară din „Solidaritatea”. Până la aceasta soluție însă rămâne să vedem că propunerile bune ce se fac nu vor fi luate în seamă și fără de asta.

Dl *Sava Raicu*. Constată cu mândrie că toate ideile bune au fost aplicate cu cea mai mare grabă de către băncile noastre și găsește deocamdată suficientă o simplă recomandare.

Propunerea dlui *Raicu* se votează nemodificată cu unanimitate.

Trecându-se la alegerea a trei membri noi în direcțiune în locul dlor *Partenie Cosma*, *Constantin Popp*, și *R. Cărăbaș*, dl *I. Lăpădatu* membru în direcțiune al cărui mandat era încă în vigoare demisionează spunând că este incompatibil postul de secretar cu cel de membru în direcțiune.

Dnii *Partenie Cosma*, *Const. Popp* și *R. Cărăbaș* sunt realeși cu unanimitate; în locul dlui *I. Lăpădatu* se alege dl *dr. Liviu Raț* (*Lugoj*).

Dl *Dr. Cosma* din *Timișoara*, luând cuvântul, vorbește în cuvinte bine simțite de catastrofa care s'a abătut pe corpul unei părți însemnate a neamului. În fața năprazniciei dezlănțurii a elementelor și a cruntei nenorociri lăsată în urma lor, orice sensibilitate de natură politică sau națională incetează. Și dacă străinii vin și dau pentru țărani noștri cu atât mai mult noi care putem zice că reprezentăm aci întregul popor român suntem chemați să dăm. Băncile române să arate cel puțin atâta munificență câtă este încrederea cu care țărânul român bate la poarta lor.

După mai multe explicații la care au luat parte dd. *Partenie Cosma*, *Căciulă* și părintele *Borzea* și dl *dr. Tripon*, s'a admis ca băncile să fie înștiințate, în cât n'au făcut-o până acuma să facă jertfe extraordinare față de catastrofa ce a lovit pe țărani români inundați. Deasemenea li-se va pune în vedere să inițieze colecte pentru a cere și ajutorul publicului.

Cu acestea ședința a luat sfârșit, lucrările „Solidarității” fiind definitiv încheiate.

Banchetul.

După ridicarea ședinței a urmat un banchet în sala restaurantului la „Pomul Verde”, la care au luat parte toți Solidaristii dimpreună cu un numeros alt public venit pentru dânsii.

La Banchet a luat cuvântul întâi d. *dr. Ionescu*, directorul „Sebeșanei” urînd bună venire în numele Caransebeșenilor. D-sa a inzi-

tat asupra diviziunilor din *Caransebeș* și a rolului mare al „Solidarității” pentru cultura și viața națională, spunând că adunarea generală a ei, le-a permis românilor *Caransebeșeni* să se prezinte compact.

D. *Partenie Cosma* răspunzând în numele oaspeților, a scos în evidență interesul arătat de *Caransebeșeni* însoțirii. A arătat că bănățenii au fost cei dintâi care au simțit importanța băncilor dând sprijinul lor *Albinei* care a roit peste 200 de roiori.

Ridică paharul pentru dânsii.

D. *dr. Tripon*, avocat în *Bistrița* rostește o frumoasă cuvântare, care mișcă întregul public. D-sa arată că în activitatea economică a băncilor trebuie să fim conduși de trinitatea: munca, omul și capitalul. În legătură cu această formulă pe care o desvoaltă frumos, d-sa arată rolul național de înaltă importanță pe care'l au băncile în viața națională a neamului, cerind că ele să fie pătrunse de aceasta.

În tot timpul un taraf de lăutari distrează publicul. La un moment dat începe să răsune „Deșteaptă-te Române”, cântat cu o rară putere de expresie.

Părintele *Gherga* din *Vinga*, a cărui voce puternică domnise asistența, începu să acompanieze din voce „Deșteaptă-te Române.”

Atunci am fost martor al unei scene mișcătoare.

Aceia cari-și închipuie că entuziasmul este o însușire a inimilor ușoare, au primit eri în sala „Pomului verde” din *Caransebeș* o strălucită dezmințire a acestei afirmațiuni care sub aerul unei savante aplecări ascunde o scuză a stărpiciunii de suflet a acelor care nu au această dumnezeiască bucurie a entuziazmului de care numai inimile generoase sunt capabile. Și Doamne câte inimi generoase nu am văzut printre acești financieri a căror proză, atât de clară, atât de lipsită de figuri literare și de artificii te-ar face să crezi că au inimi de bronz.

La auzul imnului întreg publicul în picioare intonă cântarea sfântă a lui *Mureșianu*.

Bătrânii din capul mesei dd. *Cosma*, *Raicu*, *Tripon*, au dat cei dintâi exemplul fiind profund mișcați.

La Restaurantul Te

Conferința dlui *Branisce* pentru fondul ziaristilor.

La orele 5 dl *dr. V. Braniste* a ținut în grădina restaurantului din *Teuș*, unde admirabilul cor al reuniunii locale de cântări făcea valea să răsune de cântări admirabil executate, o frumoasă conferință asupra căreia vom reveni mai larg. Dsa a vorbit despre „Românii macedoneni în istoria noastră” arătând rolul mare avut de frații noștri în constituirea vieții noastre naționale-culturale, ca organizatori și conducători pe diferitele ei terenuri de manifestare. Dl *dr. V. Braniste* a fost viu aplaudat de asistență.

Petrecerea s'a prelungit apoi, luându-se cina în comun, până seara târziu, domina în tot timpul un entuziasm de nedescris.

Pentru fondul ziaristilor s'a strîns frumoasa sumă de aproape 500 de cor.

Încheind nu pot să nu amintesc încă odată de rolul covârșitor ce l-a avut d. *dr. Petru Barbu*, directorul „Băncii Poporului” din localitate, președinte al comitetului de primire, asigurînd dimpreună cu dl *Colțiu* o primire, care va rămâne în sufletul solidaristilor ca una din cele mai frumoase.

Membrii participanți la adunare.

Sava Raicu (*Arad*), *Ioan Moldovan* (*Arad*), *Ioan Peraanu* (*Oravița*), *Ioanichie Neagoe* (*Petria*), *Ioan Lapedatu* (*Sibiiu*), *Dr. P. Tepeș* (*Vârșeț*), *Valeriu Cârje* (*Vârșeț*), *Ioan Petra* (*Beiuș*), *Ilie Dobrota* (*Poiana Sibiului*), *Nicolae Munthiu* (*Șimleul-Silvaniei*), *Dr. Laurean Gherman* (*Cluj*) *Adam Leșnican* (*Dobra*), *Octavian Fulia* (*Dobra*) *Iosif Diamandi* (*Oradea-mare*), *Nicolae Căciulă* (*Cluj*), *Dimitrie Banciu* (*Săliște*), *Iosif Liszai* (*Sibiiu*), *Elekeș* (*din Sas-sebeș*), *Partenie Cosma* (*Sibiiu*) ep., *Const. Popp* (*Sibiiu*), *Lazar Vraciu* (*Dobra*), *Dr. A. Birescu* (*Panciova*), *Petru Stoica* (*Satulnou*), *Traian Marcu* (*Satulnou*), *Simion Popescu* (*Gătaia*), *Paul Nica* (*Vărădia*), *Atanasiu Damian* (*Arad*), *Dr. Gavril Tripon* (*Bistrița*), *Iancu Paulian* (*T.-Severin*), *N. Herescu* (*Săscior*), *Dr. Giurescu* prof. (*Săscior*), *Vârcol profesor* (*Sescior*), *Simion Rus* (*Dej*), *Dominic Rațiu* (*Lugoj*), *Romul Cărăbaș* (*Timișoara*), din *Timișoara*: *Dr. Aurel Cosma*, *Liviu Magdu*, *Ioan Miculescu*, *N. Hodagiu*, *N. Popa*, *N. Ardelean*, *N. Lepa*, *N. Buzariu*, *Gherga*, *Brata*, *Luța*, *Moșorca*, *Moldovan*. *Al. Buibaș* (*Buziaș*), *Ioan Popoviciu* (*Recași*), *Virgil Pop* (*Lugoj*), *Aureliu Suluț* (*Nădlac*), *Gheorghe Adam* (*Chișineu*), *Pr. Grozăvescu* (*Corneareva*), *Dr. Aurel Cioban* (*Lipova*), *P. Givulescu* (*Radna*), *Dr. Toma Cornea* (*Sighișoara*), *Matei Jiga* (*Făgăraș*), *Iosif Fonciu* cu *dra* (*Brașov*), *Dr. Iuliu Morar* (*Sechei-*

— „Așadară — zice el — pe ăia știu că i-a belit, de atunci, căpraru.”

Asta-i răspunsul la ceea ce a spus *András* acum patru ceasuri. Mânia infundată a lui *András* a pierit dintr'odată. Stă mai-mai să se înduioșeze că a fost agrăit. Inima i se înmoaie; are atâtea de povestit de nici nu știe de unde să o înceapă. Trebuie să-și descarce însă inima.

— „E păcat” — zice el în sfârșit, aproape pe bâlbăite — „când... când... când o să am eu... odată, n'am să...”

Vrea să zică, că dacă o să conducă odată și odată o ceată degendarmi, n'are să schinuiască pe oameni. Privirea lui *Daróczi* însă îi taie vorba 'n gură. Bătrânul gendarm măsoară cu un dispreț întunecat pe tovarășul său tânăr și pe buzele sale posomorâte joacă un surâs turbat.

— „Ești încă copil, tinere” — zice el cu colțul gurii. — „Mai ai încă multe de învățat.”

András nu știe ce să răspundă. Ar avea multe de spus. În ceea ce privește tinerețea lui e într'adevăr încă tânăr. Tace. Privește la gendarmul bătrân ca și când ar pretinde explicații. Acesta-i dă apoi explicația. Dă din cap de câteva ori, înnorat.

— „Trebuie să-i culci la pământ pe țărani, tinere”, — zice el superior, într'un ton liniștit, doctrinar. „Trebuie să-i puști, că altfel nu te pricep și cred că a lor e lumea.”

András clatină din cap mirat. Gendarmul bătrân ridică arătătorul înmănușat.

— „Să-l culci la pământ pe țărani, cu sabia, tinere, — ca otava, că altfel îți crește până peste cap.”

András nu se mai poate stăpâni. Își ridică umerii, înțâfnat.

— „Și eu am fost țărani” — izbucnește cu amarăciune.

Gendarmul stă pe loc. Privește la el.

— „D'apoi și eu” — îi răspunde cu glas tare. Merge mai departe.

— „Nu mai sunt”, — zice liniștit și sloboade puțin tonul vorbirii.

András iarăș nu știe ce să răspundă. *Daróczi* vorbește mai departe. Are chef de vorbă. Când s'au apucat la drum, n'avea chef. Povestește numai când are poftă și nu când dorește celălalt.

— „Sunt jandar!” — zice el liniștit, molcom, trufaș.

Face din ochi cu ochiul drept celui mai tânăr decât dânsul.

„Tu încă nu ești” — zice el încet și bagă de seamă efectul.

András stă locului, uimit. *Daróczi* însă calcă mai departe; tânărul e silit să alerge după el, zăpăcit.

— „Cum, eu încă nu?...”

— „Firește că nu” — îi răspunde *Daróczi* liniștit — „ești un pui ieșit din găoace. Așa ai ieșit din găoace. Ești verde încă după urechi.”

András se 'nroșește de mânie și de rușine.

— „Încă anul trecut, pe vremea asta, eram

o cătană veche” — zice el, întărâtat. „N'am fost la infanterie” — adaogă el provocător.

— „Da' unde, tinere?”

Glasul lui *András* răsună ca sunetul de trâmbiță:

— „La husari, regimentul 20, zugsführer.”

Bătrânul gendarm fusese odinioară infanterist. Totuși, nici că clinti din sprânceană la răspunsul celui mai tânăr.

— „Și ce-ai făcut tu la husari, tinere?” — întrebă el, domol. — Ai pus șeaua pe cai? Le-ai dat de mâncare? Ai curățit grajdul?”

András tace.

— Ai purtat carabina pe spate?” — întreabă gendarmul bătrân mai departe. — Și ce ai făcut tu cu carabina ta? Ai puscat la țântă? A puscat înapoi țânta? Nu te-ai speriat de aia?”

András începe să priceapă la ce ținteste bătrânul. Tace. Bătrânul bagă de seamă că celălalt o luase mai domol. Nici glasul lui nu mai este atât de aspru, căci esplică tânărului, liniștit:

— „Eu, tinere, eu am trimis pe lumea ailaltă, cu arma asta a mea, pe cinci oameni... numai cu glonț! Și ce va să zică glonțu' față de baionetă? Prinzi arma, ții baioneta înainte și ea intră în om ca și când n'ar fi din oase, ci de unt. Și sună așa, ca și când s'ar rupe mătasea. Nu-ți trebuie nici o putere pentru așa ceva, numai inimă să ai. Da asta trebuie să o ai, firește”.

ast. Hertia (Săliște), Pavel Ghim-
adia), protopopul Nicolae Borzea de
Cocerăraș), redact. „Românului”, Gh. Gruia
hoș, Caciulă (Banfi-Huedin), Braniște, proț.
W cu doamna (Buzias).

Adunare poporală în Răcășdia.

Insufleții noștri frați din Răcășdia Ilie Cră-
ciunel, Toma Cotreanț, Ioan Cheva și Ioan Cio-
cănel, având concursul mai multor fruntași din
localitate și împrejurime, au anunțat preturei din
Iam (cercul electoral Sasca) ținerea unei adu-
nări populare pe 23 Iunie n. 1912, în Răcășdia,
în fața primăriei comunale, la ceasurile 12 din
zi. Adunarea va avea următorul program:

1. Situația politică și urgentarea votului uni-
versal, — mai mulți oratori.

2. Eventuale alte vorbiri.

La adunare sunt invitați cu căldură toți ro-
mânii de bine, credincioși steagului nostru națio-
nal.

Noul program de muncă al guvernului. Din
cercurile politice bine informate ni-se comu-
nică, că guvernul va depune pe biroul camerei
o serie de proiecte de legi de foarte mare în-
semnătate. Vom induce numai unele dintr'in-
sele:

1. Două legi pentru votarea contingentului
de recruți, cari se bazează pe reforma militară.
Ambele legi vor fi înaintate pentru sancționare
deodată cu reforma militară.

1. Două legi pentru votarea contingentului
de finanțe privitor la schimbarea reformei le-
gei de impozite. E știut că legile lui Wekerle
despre reforma de impozite vor intra în vigoare
la 1 Ianuarie 1913.

3. Legea despre regularea salarelor funcțio-
narilor comitatensii.

4. Un proiect de lege elaborat de ministrul
de agricultură privitor la înființarea unei căi fe-
rate între Ogulin și Knin (Dalmatia). Afară de
aceste proiecte vor mai fi depuse și altele cari
vor trebui rezolvite înainte de începerea vacan-
țelor.

Situația politică în Austria. Comisia buget-
tară a încheiat desbaterile privitoare la bugetul
provizoric, pe care l-a acceptat. În decursul des-
baterilor a cerut deputatul Glöckel informații
despre cursul tratativilor dintre guvern și „So-
cietatea de navigație dunăreană” în privința
subvenționării acesteia. S'a votat acestei socie-
tăți o subvenție de 250.000 cor. Deputatul Dia-
mand a făcut o propunere ca guvernul să aibe

în vedere starea mizeră a populațiunii și recolta
slabă din acest an, și să interzică din cauza a-
ceasta fabricarea de spirt din cereale. La urmă
făcu o propunere deputatul Mastalka: guvernul
e provocat să scutească jurnalistică austriacă de
măsurile arbitrare ce le ia guvernul ungar împo-
triva celor mai multe jurnale din Austria, detră-
gându-le debitul postal în Ungaria. Dacă tratati-
vele dintre ambele guverne nu vor avea nici un
rezultat favorabil, guvernul austriac să porceadă
în acelaș fel față de foile ungurești. Propunerea
a fost primită cu o majoritate zdrobitoare.

De dragul României.

Scopul călătoriei regelui Bulgariei la Viena și Berlin.

Reproducem la vale, cu mici omiteri, un
interesant articol din ziarul „Dimineața” din
București, asupra călătoriei regelui bulgar
Ferdinand la Viena și Berlin, călătorie, care e
actualmente mult comentată în cercurile di-
plomatice:

Primirea strălucită pe care împăratul Franz
Iosif și împăratul Wilhelm al II-lea au făcut-o
regelui Bulgariei, a fost obiectul celor mai felu-
rite interpretări, unele rezervate și cumpătate,
altele libere și senzaționale.

Presa care servește interesele oficiale și că-
reia, deci, i-se dictează inspirația, având în
această întâlnire a celor trei suverani o cheză-
șie mai mult pentru pacea în Balcani; dar, în
genere, cordialitatea acestei primiri a fost con-
siderată ca un semn că Austro-Ungaria și Ger-
mania aprobă politica balcanică a regelui Fer-
dinand, care este să asigure precumpănirea Bul-
gariei în peninsula balcanică.

Pe de altă parte, noi am semnalat că regele
Ferdinand tinde să eclipseze România și că
suntem amenințați să devenim un stat de a doua
mână în Balcani, peste ale cărei veleități și as-
pirațiuni se va trece ușor în momentele supreme
cum obicinuește Europa să treacă peste tot ce
nu prezintă importanță pentru dânsa.

Aceasta înseamnă, deci, că suveranul Bulga-
riei ne-a pregătit o lovitură măiastră, pentru a
înfrînge și prestigiul nostru, dar și ceea ce so-
coate dânsul că este cerbicia noastră.

Dacă, însă, aceasta e una din păreri cari
stăruesc destul de mult în cercurile românești,
mai e alta care tinde să arate că, dimpotrivă,
onoarea făcută regelui Ferdinand e o onoare
pentru România, și că, de fapt, suveranul Bulga-
riei s'a dus să se împodobească cu aureola glo-

riei tocmai pentru a merita stima și prietenia
României sau, mai corect, regelui Carol.

Aci e vorba de proiectata logodnă între prin-
țul moștenitor al Bulgariei, Boris și principesa
Elisabeta.

Regele Carol își dă seama că aspirațiunile
române și bulgare se contrazic; că făgașul pe
care merge România, nu poate duce spre Mace-
donia și Rusia și spre barbarie și întuneric, ci
spre apusul luminat de o civilizație bătrână și
vecinic proaspătă; că interesul imediat al țării
noastre este să nu producă un dezechilibru în
statul quo balcanic, pe când interesul Bulgariei
este tocmai contrarul.

Apoi, regele României a socotit că prințul
Boris nu reprezintă ceea ce se chiamă o partidă
bună pentru principesa Elisabeta, deoarece, po-
liticește, Bulgaria e încă la spatele României
și nu prea era o mare onoare pentru suveranul
român alianța cu o Curte regală care la marile
Curți europene trebuie să se încline adânc și să
păstreze un ton umil cum e acela, bunăoară, din
toastul rostit de regele Muntenegrului la masa
lui Franz Iosif.

Guvernul român s'a hotărât totuși să cedeze,
dar cu o condiție indispensabilă: ca cel puțin
Curțile dela Viena și Berlin să consacre autori-
tatea politică și diplomatică a regelui Bulgariei
în Balcani și în Europa.

Ideea aceasta a regelui Carol a fost bine pri-
mită de regele Ferdinand, deoarece corespundea
și dorinței sale intime de a se bucura de un
fast special în două din cele mai mari centre
ale lumii.

Astăzi, după primirea măreață ce i-s'a fă-
cut regelui Bulgariei de împăratul Austro-Unga-
riei și împăratul Germaniei, a răsunat în toată
lumea, după ce s'a demonstrat astfel marele pre-
stigiul de care se bucura Bulgaria în Eu-
ropa, cine poate susține în România că prințul
Boris nu e un demn soț pentru principesa Eli-
sabeta?

Astfel, călătoria regelui Bulgariei la Viena
și Berlin pare a fi fost determinată de un motiv
mai mult sentimental. E posibil ca ea să fi fost
prilejul și pentru discuțiuni de înaltă politică,
dar acestea n'au fost cauza, ci unul din efectele
călătoriei.

Această explicație poate să fie măgulitoare
pentru români, dar chiar dacă ar fi pe deplin
exactă, ea nu schimbă mare lucru din situația
noastră față de Bulgaria.

Dacă regele Ferdinand ține așa de mult să
câștige România de partea sa, legându-o strins
prin lanțurile unei căsătorii între fiul său și prin-
cipesa Elisabeta, cauza e că voește să ne facă
înofensivi față de tendința ce urmărește.

András nu răspunde nimic. Tace, cutremu-
rat de cele auzite.

— „Eu, tinere” — zice bătrânul — „am vâ-
rât baioneta asta a mea la trei oameni până
acuma în trup. De câte ori ai făcut așa, tu, cu
a ta?”

András tace.

— „Nu ești jandar, tinere, până când nu ai
implântat-o cel puțin la doi oameni în trup. Ești
pușor ieșit din găoace!”

András tace mereu.

— „Atâta timp să nici nu-mi vorbești ti-
nere” — urmează bătrânul. — „Nu știi nimic
până atunci. Abia după aia te faci jandar!”

András tace, sguduit în adâncul sufletului.
Ajung în Kunszállás. Aici tac amândoi, trecând
pe uliță. Penele le flutură în vânt, sabia bălăn-
cănește la oparte, ei calcă apăsat și serioși îna-
inte. Ajung în cazarmă. În arest se scâncesc
țărani plini de răni și chinuți greu. András
nu-și bate capul cu așa ceva. Se trânteste 'n pat
și cască ochii mari, fără să zică o vorbă în ta-
van.

András a dormit neliniștit noaptea. Ziua ur-
mătoare e o Duminecă. O Duminecă frumoasă
de toamnă, după culesul de vii. Atunci se pă-
ruiesc flăcării satului în crăsmă. Câte crășme
în Kunszállás, în tot atâtea locuri e lipsă de
gendarmerie. Când nu este de ajuns în toate,
întreprinde o parte a gendarmeriei o rundă prin

crășme, cealaltă parte așteaptă acasă, în ca-
zarmă, ca să fie chemată pe undeva.

Seara, pe la șase, vine în goană nebună un
băiețandru la cazarmă. Le spune „domnilor
gendarmi” să alerge repede la Hegyes, că flă-
cării țărani stau să omoare pe Bagi. András e
curând pe drum în pas grăbit; au să-i urmeze
doi gendarmi mai târziu.

Înainte uși dela Hegyes se vaietă un grup
de babe bătrâne. În toată Dumineca beau flă-
cării în crășma de aci și mamele așteaptă afară,
tremurând de frică, să vadă pe care din copilul
lor îl duc acasă ca să-l spele de sângele vărsat.
Femeile bătrâne strigă pe afară; înlăuntrul
crășmei e o hărmălaie grozavă.

András sparge ușa. Pe Bagi nu l-au omorât.
Stă într'un colț al odăii, sângele îi picură de pe
față, vântură repede bățul de fier, plin de sânge,
deasupra capului. În celălalt colț ceilalți tineri,
cari se pregătesc, gata să dea un atac nou.
Când intră András, se face tăcere. András
privește la Bagi. Ștregarul ăsta, care sângeră,
bătrânul ăsta vestit, i-a șterpelit odată o față.
Bagi caută, la rândul său, drept în fața lui An-
drás.

András vrea să dea ordin; înainte însă de a
putea să rostească o vorbă, e mama lui Bagi în
fața lui. Bătrânei i-e frică de viața fiului și a
sărit înt'ajutor. András vrea să o dea la oparte
din drum. Bătrâna geme, țipă și-i cade în brațe.

András se scutură de ea, pășește înapoi și-și ia
pușca subsioară.

— „Mergi din cale!” strigă el bătrânei.

Bătrâna e aproape nebună de spaimă. Se
prinde de armă cu mâinile, vrea să o apese în
jos, vrea să o prindă, să o smulgă din mâinile
gendarmului. Țipă desperată. Face semne prin
aier cu brațele. E sângele ei feciorul! Să nu-i
facă vre-un rău! Să-i promită András că n'are
să-l atingă.

András dă o lovitură cu pușca, bătrânei. Fe-
meia se clatină, dar cade din nou asupra armei
lui András. După el se apropie amenințând
Bagi. Lui András i se face întuneric înaintea
ochilor. Spune răgușit, într'un ton oficial, so-
mația obicinuită, bătrâna smâncește arma, Bagi
e la spatele lui.

András trage repede arma înapoi și o împ-
pinge apoi înainte. Baioneta ascuțită intră în
bătrâna, ca și când n'ar fi aceasta din carne și
din oase, par'că ar fi — de unt. Un sunet ca și
când s'ar rupe mătasea...

András trage baioneta înapoi, din pieptul bă-
trânei țâșnește sângele. Ea se clatină. În dosul
lui András își ridică Bagi, urlând, ciomagul
plumburiu. Se pun în mișcare celelalte ciomege.
András, repede, ca fulgerul, ridică arma lângă
obraz — pușcătura se aude detunând...

András s'a făcut gendarm.

Ne desparte în primul rând de Turcia; se încearcă apoi să ne slavizeze sau cel puțin să strecoare influența slavă în România; ne lasă la discreția Rusiei, care, pe lângă altele, bunăoară faptul că ne fălim că noi am scăpat-o din ghiarele turcilor în 1877—78, nu ne va ierta nici odată pentru doliul ce am manifestat cu ocazia centenarului răpirei Basarabiei.

O apropiere româno-bulgară, mai cu seamă în urma unei alianțe între Curtea română și cea bulgară e în orice caz mai favorabilă Bulgariei. Pentru noi, ea nu reprezintă decât un fel de act de curtenire, care ar putea însă să ne coste multe decepții. I. S.

„Concordia” — pentru fondul ziariștilor.

Tipografia „Concordia” a luat frumoasa hotărâre să dea din venitul tipăriturilor de orice fel ce i-se comandă două procente pe seama fondului ziariștilor români din Ungaria.

Această hotărâre a tipografiei noastre ar putea să fie imitată de toate tipografiile românești. Publicul mare are de acum nobilul prilej să spriginească prin comanda de face un scop dublu: prosperarea condițiilor de existență a celor mai expuși din rândurile noastre de luptă, a ziariștilor și prosperarea în același timp a unui așezământ de progres național reprezentat de tipografia „Concordia”, care a fost creată și este susținută de partidul nostru național, aici în Arad.

Adresa „Concordiei” e aceeași ca și a ziarului „Românul” pe care-l tipărește: Arad, Strada Zrinyi, Nr. 1.

O promoție sub auspiciis.

D. Romul Căndea va fi promovat sub auspiciis imperatoris.

A trecut anul, de când d. Romulus Căndea a dat cu excelență unanimă ultimul riguros la facultatea teologică dela universitatea din Cernăuți. Cum d. Căndea a avut același succes la toate examenele precedente, atât în liceu cât și la universitate, corpul profesoral dela facultatea teologică din Cernăuți a decis să ceară dela ministerul de culte din Viena promovarea dlui Căndea sub auspiciis imperatoris. Petițiile înaintate încă în luna Aprilie a anului trecut la minister, abia acum au fost rezolvite și spre cea mai mare bucurie a noastră aflăm că în curând va avea loc cu tot fastul cuvenit promoția sub auspiciis imperatoris în sala festivă a universității din Cernăuți. Clasa cultă din Cernăuți va asista la o sărbătoare rară, cum dela promoția dlui baron Stârcea nu i-s'a dat să vadă. Domnul Căndea e al treilea român la universitatea din Cernăuți, care se bucură de această deosebită distincție. Primul a fost regretatul Dr. Vasile Găina, privit cu admirație în lumea ortodoxă, care prin moartea lui timpurie, întâmplată în anul 1907, tocmai când fusese ales rector al universității din Cernăuți, a umplut de jale neamul românesc de pretutindenea. Al doilea român promovat sub auspiciis la Cernăuți a fost baronul Stârcea, iar al treilea va fi acum d. Romul Căndea.

D. R. Căndea e fiul protopopului din Avrig, satul marelui G. Lazar, care încă a fost promovat sub auspiciis. Liceul l-a terminat în Sibiu în anul 1906. În toamna aceluiaș an se înscrie la facultatea teologică din Cernăuți. Absolutorul îi ia în vara anului 1910. În toamna anului 1910 se înscrie la universitatea din Berlin, ascultând cursurile celor mai mari savanți germani contemporani. E mișcat în deosebi de prelegerile savantului exeget și istoric bisericesc, prof. Harnack. De prezent urmează cursurile istorice dela universitatea din Lipsca, unde nu peste mult va lua al doilea doctorat, și anume în istorie. Teza d-sale de doctorat, după cât aflăm, va fi „Influența culturii grecești asupra bisericii române”. Suntem informați că recenziunea acestei lucrări o va face savantul istoric dela universitatea din Lipsca, profesorul Lamprecht, în colaborare cu cel mai mare istoric al nostru, d. Nicolae Iorga.

La promoția dlui Căndea M. Sa împăratul va fi reprezentat prin guvernatorul Bucovinei, contele Meran, care va preda dlui Căndea inelul M. Sale.

Notăm că anul acesta atât rectorul universității precum și decanul facultății teologice sunt români, dnii Dr. Saghia și V. Tarnavski.

Dlul Căndea, spre care întreg neamul nostru privește cu inima plină de bucurie și de nădejdi de bine, îi trimitem o caldă strângere de mână, urându-i după obiceiul bătrânesc: „Și la mai mare, vere!”

Dela frați

DIN BUCOVINA.

Opera bufă „Hatmanul Baltag” pe scena teatrului municipal din Cernăuți.

În 10 iunie l. c. s'a jucat pe scena teatrului municipal din Cernăuți opereta bufă „Hatmanul Baltag”, compoziție de E. Caudella. Harnica societate „Armonia” și-a pus și de astădată toată energia în serviciul artei prin talentul iscusitului profesor de cântare C. Șandru. Au fost clipe de adevărată înălțare sufletească, căci am re-trăit momente în mijlocul vieții noastre românești medievale.

Societatea „Armonia” a dat o nouă dovadă de muncă destoinică, căci în cele două luni de repetiții nu știu cărui alt profesor de cântare i-ar fi succes să obțină succese atât de frumoase. D. profesor C. Șandru lucră foarte mult pentru regenerarea cântecului românesc la noi în Bucovina.

A plăcut vocea puternică a dlui Moldovan (Hatmanul Baltag), care prima dată a pășit pe o scenă de teatru și ni-a arătat că promite mult în viitor. D. profesor A. Litviniuc (Stacan) ni-a arătat deasemenea priceperea d-sale în ale scenei și nici nu ți-ar veni a crede că ai de a face cu un diletant. D-sa ni-a dat adese dovadă de talent dramatic. Ni-a impus mult și ca dascăl al copiilor, producând mult haz cu „intuitivismul” (varga) d-sale. D. profesor E. Forgaci (Sotir) a jucat deasemenea foarte bine și figura simpatică a d-sale a cucerit adese aplauze frenetice.

De asemenea a jucat foarte bine rolul de cântăreți dd. Șt. Scalat, profes. Volcinski și Vasilovschi (Dușcă, Budușcă și Pleașcă). Dintre dame au avut roluri d-na Șesan (Arghirița) și d-ra O. Danu (Zlina). Ambele au jucat excelent și vocea d-lor a dat o nouă dovadă, că soc. „Armonia” se poate într'adevăr mândri cu astfel de talente muzicale. Li-s'au predat cununi ca drept răsplată a muncii și iscusinții.

Ca simplu spectator care am urmărit cu atenție reprezentația, n'am putut bine înțeles, să nu-mi formez și o părere despre desinteresul, ce s'a arătat de astădată din partea publicului

românesc din Cernăuți. Cei mai mulți noștri cernăuțeni vor fi auzit desigur munca neobosită a „Armoniei” de 2 luni la reprezentație, ca societatea să apară înaintea lumii românești cu o operetă bine pregătită. Numai repetițiile ce s'au făcut în teatru, au înghițit o sumă de horendă, dar celelalte cheltuieli...?!

Teatru românesc în Cernăuți. Trupa „Petre Liciu” condusă de d. C. Belcot a început reprezentațiile sale sâmbătă în 15 iunie cu piesa Avarul. Repertoriul trupei a fost foarte bine alcătuit. Pe lângă comedia clasică Avarul am avut o mare dramă națională „Rotarul”, a cărei acțiune se petrece pe timpul revoluției lui Tudor Vladimirescu, apoi două comedii foarte hazlii „Toma Necredinciosul” și „Mătușa lui Carol”. Între piesele cari compun spectacolul al V-lea a fost „Sacrificiul de Bracco”, „Pe malul gârlei” de Olănescu-Ascanio și o localizare a mult regretatului Liciu „Dădaca lui Petrică”. În toate piesele rolul principal a fost ținut de distinsul societar al Teatrului Național și conducător al trupei C. Belcot. Și celelalte roluri au fost ținute de artiști tineri, dar de seamă ai Teatrului Național din București, între cari cei mai mulți ca d-nii Duțulescu, Athanasescu, Cyprian, Georgian, d-nele Fărcășanu și Placa sunt cunoștințe vechi ale bucovinenilor din cele două turneuri ale mult regretatului Liciu.

Reprezentația de sâmbătă s'a deschis prin două prologuri: unul compus de Z. Bârsan și spus de C. Belcot și unul compus de I. U. Soricu și spus de C. Duțulescu. Ambele prologuri, cari apar în Nr. 6 al „Junimii Literare” ce a ieșit de sub tipar sâmbătă sunt de o rară frumusețe și au mișcat inimile celorce au asistat la această reprezentație.

Din Cernăuți trupa plecată la Storojineț unde va da în seara de 20 iunie „Avarul”, de aici la Rădăuți unde va reprezenta în 21 și 22 iunie „Avarul” și „Toma Necredinciosul”, iar în 23 iunie în Sirete tot „Avarul”. — În Suceava trupa va da în zilele de 24, 25 și 26 trei reprezentații cu piesele: „Avarul”, „Toma Necredinciosul” și „Mătușa lui Carol”. — În Humor va da o reprezentație cu „Avarul” în 27 iunie, în Câmpulung două reprezentații cu piesele „Avarul” și „Toma Necredinciosul”.

Sperăm că publicul român va acorda trupei românești, care vine să continue opera lui Liciu concursul cel mai larg. Îndosebi tinerul și simpaticul Belcot merită toată încurajarea acum, când face prima încercare dela care depind toate turneurile viitoare.

DIN ROMÂNIA.

Societatea artiștilor dramatici români. S'a înființat în Eucurești, societatea artiștilor dramatici români, sub denumirea de „Petre Liciu”, având de scop ajutorarea membrilor săi în caz de boală și deces.

Președintele de onoare al societății este d. Aristide Demetriade, distinsul societar al Teatrului Național iar comitetul a fost compus astfel: Al. Moru președinte, Aristide Ionescu, Ghiță Popescu vice-președinți, Cristea Stoenscu, casier; C. Marinescu secretar, I. Constantinescu și Cr. Orologa consilieri.

Constituirea acestei societăți se datorește sprijinului directorului general al Teatrelor și dlor societari I. Brezeanu și Aristide Demetriade, cari au primit să continue opera neuitatului Petre Liciu.

!! Gratis nicăiri !!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD.

bulevardul Andrassy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

Că externă.

Cri **Te Tripla Alianță.** Coresponden-
al ziarului „Lokalanzeiger” din
Giolitti o convorbire cu ministrul preșe-
tul di Italiei Giolitti. Acesta a mărturisit că
Beñipatii deosebite penru Germania și (pen-
poporul german și că-i fericit că de 30 de
ani lucră pentru întărirea alianței cu Germania.
Nu există nici un bărbat politic italian, care să
aibă alte păreri despre Tripla-Alianță, de aceea
cu atâta-i mai regretabil că interpeleția deputa-
tului Barzilai despre scutul acordat de Germa-
nia italienilor din Turcia, a fost privită în Ger-
mania ca o neîncredere în Tripla-Alianță. Nici
vorbă nu poate fi despre aceasta în Italia. Exis-
tă un compromis între guvern și cameră, ca în
decursul războiului să nu se nască nici o discu-
ție despre război și despre chestiunile ce stau
în legătură directă cu războiul. Guvernul nu
poate să-l oprească pe nici un deputat, dacă se
abate dela această dispoziție. În timp de pace
guvernul i-ar fi răspuns imediat lui Barzilai și
ar fi respins chiar în cameră învinuirea nedreap-
tă ce a adus-o acesta Germaniei.

La fine Giolitti a vorbit și despre situația fi-
nanciară a Italiei, care este foarte liniștitoare.
În fiecare an excedentul bugetar trece de 60 de
milioane de lire, așa că statul n'are nevoie de
împrumut, chiar dacă războiul ar dura ani în-
tregi.

Războiul italo-turc. Din Atena sosește o
știre foarte importantă pentru politica externă,
care întru cât se va confirma, va da o direcție
cu totul nouă întregului război italo-turc. E
vorba ca Anglia, care până acum în războiul
Turciei și Italiei juca rolul de simplu privitor și
— contrar știrilor colportate de cercurile ita-
liene despre o menajare morală a Italiei din par-
tea Angliei în acest conflict, — pentru a-și apă-
ra interesele sale în Mediterană amenințate de
acest război, ia o poziție în contra Italiei, dar
mai ales în contra plănuitei lărgiri a sferei de
acțiune în Marea-Egee. În contra ori cărei noi
acțiuni din partea Italiei în Marea-Egee, Anglia
a prostetat la Roma, iar întru cât acest demers
nu va avea rezultatul dorit de Anglia, guvernul
englez e decis a recurge la măsuri cât se poate
de energice.

O altă știre sosită din Paris anunță că Fran-
ța în conțelegere cu Anglia și Rusia a făcut de-
mersuri la Roma în interesul păcii. Proiectul
Franței referitor la încheierea păcii ar fi delega-
rea unei comisiuni de 15 inși formată $\frac{1}{3}$ parte
din membri designați și trimiși de Italia, $\frac{1}{3}$
parte din membri aleși de Turcia iar una a treia
parte din membri designați de celelalte puteri
europene. Programul de muncă al acestei comi-
siuni ar fi studiarea cauzelor conflictului și pro-
punerea unei rezoluții, care să fie menită a
servi ca bază pentru o pace convenabilă.

Hotărârile acestei comisiuni ar fi obligatoare
pentru ambele părți iară nici o obiecțiune.

Italia a răspuns că ar fi aplicată a primi a-
ceastă propunere a Franței cu condițiunea în-
să, că comisiunea aceasta nu va atinge, în dis-
cuția ce se va desfășura, anxiunea Tripolita-
niciei de către Italia. Această condiție a Italiei e
cam ciudată mai ales, că nu se știe cum doresc
cercurile din Roma aplanarea conflictului tri-
politian fără a discuta chestia anxiunii.

Conform telegramelor sosite din Atena, An-
glia numai după acest răspuns ciudat al Italiei,
în dosul cărui Anglia vede mâna Germaniei, a
hotărât a lua poziție în contra Italiei, întru cât
Italia și pe mai departe pe Marea-Egee și nu în
Tripolitania caută să cucerească provinciile din
Nordul Africeii.

Telegrame sosite la Roma anunță că dumi-
necă spre luni noaptea corpul de armată coman-
dat de generalul Carnerana, ajutat de vapoarele

de sub comanda amiralului Borca Ricci, a ata-
cat pozițiile din jurul localității Misrata ocupate
de trupe turco-arabe. Trupele italiene, susținute
și de vasele italiene au scos trupele turco-arabe
din întărituri, ocupând și pozițiile din împreju-
rimi. Asemenea au fost ocupate și pozițiile de
lângă Marabut și Buhseifa unde au fost debar-
cate noi trupe italiene.

Telegramele sosite din Tripolitania ministeru-
lui de război otoman servesc cu amănunte re-
feritoare la lupta dată în 12 st. n. l. c. Aceste
telegrame pe lângă alte amănunte conțin și ur-
mătoarele: turcii și arabii au atacat în două
coloane cele două mari întărituri italiene. Ata-
cul a avut un succes strălucit. După o luptă
sângeroasă de 7 ore trupele italiene au fost ni-
micite total. Trupele turco-arabe au cucerit și
drapelul italian, o sumă de arme, 4 tunuri dintre
cari două erau încă într'o stare bună și foarte
multe munițiuni. Trupele turcești au înaintat
până la malul mării, unde au atacat mai multe
detașamente italiene, cari s'au refugiat în în-
tăriturile zidite sub protecția vaselor de răs-
boi. Deoarece pozițiile ocupate de trupele tur-
co-arabe erau cu totul descoperite din partea
Mediteranei și astfel supuse focului de pe vasele
de război italiene, turco-arabii după ce au dat
foc magaziiilor de munițiuni și după ce au luat
toate armele lăsate de italieni, s'au retras. Per-
derile italienilor în lupta aceasta au fost de 17
ofițeri și peste 1000 soldați morți. Turco-arabii
au pierdut 100 de soldați între cari și un ofițer,
iar răniții lor sunt 200. Numărul răniților italieni
nu s'a putut constata, căci partea cea mai mare
dintre ei au fost strânși de trupele italiene.

Situația critică a guvernului francez. În șe-
dinta de luni camera franceză a trecut la des-
baterea specială a proiectului reformei electo-
rale. Fostul ministru, Augagneur la începutul
desbaterii a luat atitudinea pentru un contra-
proiect mijlocitor și în vorbirea sa i-a provocat
pe republicani să fie uniți. Prim-ministrul Poi-
ncaré a respins contraproiectul zicând că nu
poate primi rezponzabilitatea pentru realizarea
lui. „Agenția Havas” anunță, că Poincaré e
ferm hotărât să-și deie demisia, dacă la vota-
rea proiectului lui Augagneur, el care respinge
acest contraproiect, nu va avea o majoritate
singur numai din partidul republicanilor. O ho-
tărâre definitivă în chestia aceasta însă se va
lua numai în conferența miniștrilor.

Reforma electorală în Anglia. În ședința de
luni a camerei comunelor, ministrul de instruc-
ție Peace a înaintat proiectul reformei electo-
rale. În vorbirea sa ministrul a declarat, că prin
noua lege electorală se șterge sistemul plural
și reprezențarea universităților, totodată vor fi
delăturate și anomaliele legii vechi electorale.

Toți acei cetățeni cari au locuit timp de 6
luni și și-au avut chemarea lor pe teritorul u-
nui cerc electoral vor avea dreptul de votare
în acel cerc. Aceasta ar fi unica condiție pentru
câștigarea dreptului de votare. Guvernul inten-
ționează să înainteze mai târziu un proiect cu
privire la o nouă împărțire a cercurilor electo-
rale, dar mai întâi e necesar, ca proiectul elec-
toral înaintat să devină lege. De prezent n'au
drept de votare vre-o 4 milioane bărbați. S'a
calculat, că prin noul proiect voturile se vor
înmulți cu 2—3 milioane. Femeile dacă ar pri-
mi dreptul de vot ar număra la 10,000,000 vo-
turi. Noua lege electorală nu va intra în vigoare
înainte de 1 iulie 1914 și numai în caz de ale-
geri generale, va putea fi aplicată mai timpuriu.
Alegerile de balotaj se vor face însă pe baza le-
gii vechi.

Ingrijorare pentru viitorul Chinului. Cores-
pondentul din Peking al ziarului „Daily Tele-

graph” comunică ziarului său: În China se răs-
pândește convingerea tot mai mult, că pân'a-
cum s'a petrecut numai actul prim al străfor-
mării, iar actul al doilea se va petrece în viito-
rul apropiat, poate chiar în vara aceasta, dar
nu pe teritorul chinez ci în Europa. Tarul Ru-
siei anume, poartă tratative în chestia graniței
chinez și din evenimentele petrecute în China
toate celelalte puteri doresc să tragă corăspun-
zător folosul lor. Împăratul Germaniei va avea
în iulie o întrevedere cu Tarul Rusiei în apele
nordice. Semioficial se anunță de acum chiar,
că la întrevederea aceasta va fi o convorbire
și cu privire la chestiile din orientul Asiei. Cer-
curilor diplomatice din Peking le-a bătut la
ochi, că împăratul Wilhelm a început dela de-
clararea independenței Mongoliei încoace să
ceară tot felul de informații asupra imperiului
chinez și îndeosebi referitor la Turkestanul chi-
nez. Afară de aceasta la Peking sosesc necon-
tenit știri despre pregătirile militare din Tokio,
unde petrece de prezent un fost ministru chi-
nez, aderent neclintit al dinastiei Mandsu. De
altcum se vorbește foarte mult despre aceea,
că republica și integritatea teritorială a Chinei
nu se poate considera de asigurată, deși împă-
râteasa mamă e aproape ca într'o închisoare
în palatul ei de iarnă, până când nu se vor de-
clara puterile mari și nu vor recunoaște noua
formă de stat.

Presa turcă și insulele Archipelagului. Pre-
sa turcească se ocupă, de câteva zile de chesti-
unea insulelor Archipelagului.

„Yeni Gazeta” și „Tanin” recomandă locui-
torilor din aceste insule să nu aibe prea mult
încredere în promisiunile italienilor și să nu vi-
zeze despre autonomia lor sau ceziunea acestor
insule Greciei.

„Tanin” spune că e regretabil că o anume
mișcare se poate observa în Grecia în privința
insulelor din Archipelag și că Grecia ar trebui
mai bine să păstreze bune relațiuni cu un stat
în care trăiesc atâți greci. Ziarul „Hakk” are
aceiaș părere.

Cine a fost la Alba-Iulia.

Primum azi următoarele comunicări spre
complectarea listei celor ce au fost la adunarea
din Alba-Iulia:

1. **Șerbeni:** Vasile Scridon, preot; Traian Vețian, inv.; Todor Pop și Pantilimon Lateș.
2. **Orșova:** Gavril Cioba, preot; Nicolae Dunca, inv.; Iosif Cotta și Dumitru Cotta.
3. **Fălfălau:** Victor Câmpean, preot, Grigore Bucur, inv.; Ioan Trif, Alex. Iuonaș, Ioan Cengher lui David, Irimie Cengher și Ioan Cengher lui Filimon (satul are 60 familii rom.!).
4. **Hodac:** Todor Branea, preot, George Milacan, inv.; Pompeiu Lupu și Zaharie Fărcaș.
5. **Chiheriul din sus:** Iuliu Grama, preot, Alex. Scridon, inv.; Vasile Cioban, George Tâmpa, Alex. Hudubeț și Todor Neag.
6. **Beica-română:** Mihail Marieșan, preot, Simeon Cioloca, inv., Nicolae Miculi și Ioan Borda alui Ioan.
7. **Ibănești:** Ioachim Vintilă, preot, Ioan Gli-ga și Irimie Chirtaș.
8. **Petelea:** Gavril Branea, preot, Ioan Berar și Ioan Moldovan.
9. **Chinceș:** Dumitru Moldovan, preot, George Bobanga, inv.
10. **Huduc:** Lauriaș Maior și Ștefan Precup.
11. **Beica-ungurească:** Iacob Petean, preot, Simeon Hurghiș.
12. **Chinar:** Vasile Cioloca, preot, Vasile Câmpean, Vasile Pop Tofălean, Vasile Radu și Petru Pop (sat mic, cu unguri).
13. **Iernotfaia:** Ioan Chinez, preot, Alex. Șuteu, inv.

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui**

FRANZ și ALBERT RENNER

Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de

PIANE, PIANINE și HARMONII.

Calitatea cea mai bună. — Prețuri ieftine.

14. *Solovăstru*: Vasile Munteșcu, preot, Victor Bucșa, inv., Ioan Zehan.

15. *Coșva*: Simeon Zehan, preot, Florian Pop, inv., Ioan Pop, casar de bancă, Ioan Bloj, Ioan Dârloman, Florea Dobrea, Dumitru Murar, Mihail Simon, George Husar, Ion Todoran și Filon Hârșan.

15/a. *Reghinul-săsesc*: Ariton M. Popa, preot-protopop, George Maior, inv. penz., Dr. Ioan Harșia, adv., Flore Bogdan, inginer, Aurel Marinovits, Simeon Crișan, Mihail Bucur, Grigore Simonis, Iosif Șipoș, Iosif Conț și Teofil Coste.

16. *Căcuciu*: Petru Chețian, preot, Ioan Suci, inv., Dănilă Borda, George Moldovan, Tîrea Becsa și Simeon Becsa.

17. *Sânmihaiu*: Todor Pop, preot, Ioan Pop, inv., Todor Pop, Leon Tropotieiu.

18. *Hobic*: Aurel Dumbrava, preot, Ioan Ilieș, Ioan Mera și Ioan Mera.

19. *V. Sântioana*: Dumitru Fărcaș, preot, Ioan Savina și Mihai Topor.

20. *Toldal*: Ioan Teglaș și Ioan Butiulcă.

21. *Chiheriul din jos*: Vasilica Pop și Simeon Grama.

22. *Urișiu din jos*: Iuliu Crainic, preot, George Șuteu, inv., Vasile Badiu și Aron Moldovan.

23. *Telecul-român*: Nicolae Radu, preot, George Haba și Virgil Radu.

24. *Abotăia*: Ieroteu Crișan, preot, Ioan Molnar, Simeon Racoți, Todor Kövesdi și Sandu Oltean (încă vre-o 20 cari staționau din întâmplare acolo cu plutele).

25. *Reghinul-ung.*: Petru Ciobotar, preot.

26. *Dumbrava*: Augustin Boțan, preot și Ioan Pop alui George.

Comitatul Turda-Arieșiu, comuna *Iclânzel*, Romul S. Orbean, paroh, Dumitru Iclânzan, proprietar, Ioan Burgovan, comerciant, Neculae Burgovan, comerc., George Voda, cârcimar, Artemiu Mureșan, Teodor Moga, Moldovan Gligore, Neculae Muntean, Vasile Boariu, Ioan Moldovan, Ionașiu Chiperiu, Zacheiu Voda, George Gurgian, Mureșan Simion, Filon Mureșianu, Nicon Mureșan, Alexa Boariu, Aurel Crețiu, Aftonie Rusu, George Mureșan, toți economi și Vasiliu Muntean măestru măsar. 22 de inși sub conducerea preotului Romul Orbean și a lui Dumitru Iclânzan, plătind aceștia la cei mai fără stare călătoria.

Din *Lechința de Murăș* sub conducerea harnicului preot *Ioan Boeriu* încă vre-o 10 inși, ale căror nume mi-a scăpat.

Căpușul de câmpie: Vasiliu Suci, paroh, Ioan Lucaciu, Vasiliu Teban, Ioan Teban lui George, Ioan Ișpanul, economi.

Oroiul de câmpie: Melintea Pop, paroh, Gligore Roman, Ștefan Roman, Neculae Rad, Toader Socol, Neculae Socol.

Din comuna Cricău (comitatul Alba-Inferioară): Vasile Mitrofan, Samoilă Vlad, Nicolae Iulian, T. Anghel inv., George Șeican, Nilae Todericiu, Ioan Todericiu, Mihăilă Todericiu, Simion Todericiu, Iuliu Mitrofan, Petru Truță (Cristea), Petru Pascu, Pavel Irimes, Augustin Pasc, Ioan Pregea, Ioan Pregea I. Toma, Samoilă Stremțian, Partenie Stremțian, Augustin Anghel, Matei Anghel, Vasile Anghel, Mihai Anghel, Pamfir Anghel, Petru Ardelean, Toma Ardelean, Trofim Iacșa, Ioan Pacurar, Ioan Iacșa, Iulian T. Anghel, inv., George Șeican, Nicolae Muntean teol. abs., Petru Muntean I. Lica, Nicolae Hada, Vasile Dărămuș, Iacob Stanciu, Ioan Stanciu, George Muntean, Vasile Stremțian, Mihail Diodiu, Ioan Rus, Ioan Muntean, Petru Muntean I. Onu, Onu Muntean, Andron Baba, Andron Dărămuș, Teodor Prața, Petru Popa, George Popa, Augustin Anghel I. Chirila, George Lupșan, Gligor Lupșan, Vasile Lupșan, Domenic Nemeș, Sacson Rus, Ioan Popa, Vasile Todericiu, Petru Iacșa, Monu Popa, Constantin Șandru, Petru Faur, Petru Popa I. Puiu, Petru Popa I. Ioan, Arefa Crișan, Vasile Crișan, Nicolae Rus, Iacob Rus, Ioan Șandru, Iosif Comanicu, Max. Comanicu, Petru Iomolean a. Anit, Izidor Dărămuș, Mihail Truția, Ștefan Joldoșiu, I. Oanea, Ștefan Joldoșiu, I. Lazar, George Șuteu, Ioan Joldoșiu, I. Petru, Partenie Ianoș, Florean Ianoș, Mihăilă Pădurean, Ștefan Bețian, Saxon Șeican, Zaharie Rusan, Ilie Vasii, Petru Comanicu, Benedic Stanciu, Petru Șuteu (Musca), Liviu Dumitrean preot. De toți: 85 de inși.

Din *Sângeorgiul de Câmpie*, (comitatul Clujului) au luat parte Gheorghe Grecu paroh gr. cat., d. Dionisiu Șimon, proprietar mare, Ioan Coste I. Simeon, Dănilă Bleoca, Ioan Negovan țărani.

Din *Ulieșul-mare* (comitatul Murăș-Turda): Vasile Linca și Petru Suci amândoi țărani.

Din comuna Săsari (comitatul Sătmar) dieceza Oradia au participat la congresul din Alba-Iulia următorii: Iosif Pataky paroh, Gheorghe Lucaciu prim curator.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnădejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnălând pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de pretutindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturor spre a se acoperi marele gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădărnica va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea seartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogății să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a desvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

Transport	3275.24
Dela Dr. Traian Păscuțiu, Oradea-mare pentru nenorocii din Ardeal și Bănat	6.—
Dela Nicolae Todea, preot, Balșa tract. Geoagiu pt. frații nenorocii prin potop	5.—
Dela Iosif Popescu, Valea Dosului pt. nenorocii prin potop	10.—
Total	3296.24

Cronică artistică

— Salonul oficial. —

Constatarea mea poate să pară multora curioasă. Cu toate acestea, ea este cât se poate de justă: Deși din luna septembrie, expozițiunile de pictură se succed neîntrerupt la Ateneu și deși în momentul de față avem deschise două saloane, unde expun mai bine de 100 de pictori și sculptori, trecem totuși printr-o criză a artelor plastice. Și cum să nu fie astfel, când în țara noastră, din epoca în care s'au clădit și zugrăvit mănăstirile — din cari prea puține s'au păstrat de timp căci cele restaurate nu mai vorbesc — noi n'avem încă nici arhitecți, nici pictori cari să știe a le restaura cum trebuie? Să cercetăm cauzele și remediile ce sunt de adus acestei crize?... Dar n'ași depăși oare cadrul acestei cronici?...

După cum în cronicile mele asupra „Tinerimei artistice” n'am făcut decât simple constatări, fără a aduce învinuiri, nu voi ieși nici de data asta din această linie de conduită. Țin să adaog însă, că în momentul de față se șterg picturi și se înlătură sculpturi care exprimau un sentiment artistic, pentru a se înlocui cu reproduceri făcute de străini, care n'au nici o pricepere pentru stilul bizantin sau de artiști locali pur și simplu fără nici un fel de talent.

Nu citez nici un exemplu de biserică sau mănăstire restaurată, din câte am avut ocazia să vizitez — dacă voi fi silit, o voi face — și-mi arăt aci numai indignarea ce m'a cuprins când

am văzut cum au fost „devastate”. Este o vorbă: când vrei s'o dregi, mai rău o strici.

Dar probabil că cele spuse de mine, au fost observate și de câtra cei de sus. Așa se explică faptul că de data asta, au fost trimiși în străinătate tineri cari să studieze pictura veche religioasă și mozaicul. De ce nu s'ar trimite însă și sculptori? De ce nu s'ar lăsa arhitectului numai partea pur arhitectonică?...

Ați văzut de sigur vre-o fațadă desenată de nu imoartă care arhitect. Puneți calmul și răceala fațadei acestui arhitect față de aceeași fațadă făcută de un pictor și veți vedea imediat deosebirea. La restaurarea unei biserici, arhitectului să nu-i mai fie dat decât să controleze soliditatea zidurilor, a terenurilor, etc. Cu pitorescul aceluși monument însă, să fie însărcinat un sculptor sau un pictor priceput. Să se înceteze dar crima artistică de a se da pe mâna unui portretist banal unui piesagist searbăd, sau unui arhitect fără pic de temperament, singurele noastre comori cu adevărat artistice, adică majoritatea mănăstirilor.

*

La Teatrul Național se juca o piesă originală. Decorul actului întâi, reprezintă o curte boerească. Subiectul era foarte frumos: O casă boerească la țară în care trăia o familie bătrână, cu servitori bătrâni și cu un muc și mai bătrîn!...

Lăsând la o parte lipsa totală de compoziție, să judecăm numai dacă acel decor era frumos redat: O casă bine construită, organic... Tot astfel și nukul... Casa și nukul păreau scoase din cutie, șlefuite și vopsite de par'că luaseră fință chiar în momentul ridicării cortinei!... Mie unul, mi-a fost imposibil să mă familiarizez cu acel decor rece și de carton.

Am uitat să vă spun însă, că autorul decorului în chestie, era un... arhitect.

*

La „Salonul oficial” expun: Profesori dintre cari unii, au uitat meșteșugul — probabil fiindcă l'au trecut elevilor — elevi, diletanți, doamne, domnișoare și câțiva care... caută.

Dar dacă statul (!) a fost atât de indulgent în primirea lucrărilor, nouă ne va fi permis să fim mai puțin!...

Dacă la „Tinerimea artistică” n'am adus învinuiri organizatorilor expoziției pentru ansamblul ce ne-a prezentat, de ce ași aduce statului, care întinde o mână de ajutor la toată lumea, fără să întrebe cine este?...

*

Imi pare că ași fi auzit într-o redacție de jurnal următorul dialog dintre secretarul de redacție și redactori:

— Domnule X, mâne se deschide Salonul oficial. Să faci dta darea de seamă.

— Mi-este imposibil domnule secretar. Sunt prea ocupat cu misterul din strada Venețiană... Y este liber.

— Bine, atunci spune-i lui Y să se ducă și să-mi aducă o coloană și jumătate!...

D. Y și-a împlinit misiunea, secretarul de redacție, a dat manuscrisul la tipar fără să-l citească și dacă Șeful n'a găsit loc pentru toată cronică și n'a avut la dispoziție decât o jumătate de coloană, i-a tăiat din darea de seamă partea dela sfârșit!...

A doua zi, citim că toți pictorii și sculptorii se întrec unii pe alții... după ce bine înțeles, s'a avut de grije ca să fie așezați după vârstă, după mărimea tablourilor și sculpturilor și mai ales după simpatii!...

Când vizitează Salonul, subliniază în catalog la fiecare pictor câte-o lucrare pe care se grăbește s'o dea la jurnal însoțind-o de explicații: „Notez peisajul No... admirabil redat” sau „Pictorul A. expune anul acesta un mic portret după care n'ar trebui să-l judecăm deoarece este în pastel”. Când vrea să fie sever... sfătuiește pe pictor să nu mai zugrăvească dorobanți, ci numai vânători, etc.

D. Y mai fură câte o vorbă dela un pictor sau altul și așa mai departe ajunge să se improvizeze în cronicarul artistic al sus-ne... numitului jurnal.

*

Cred că era mai prudent, dacă cei doi membri organizatori ai Salonului nu-și treceau numele în catalog. S'ar fi putut crede că Salonul a fost aranjat de cine știe ce nechemati dela minister ajutați de cei dela Ateneu. Mă întreb: pentru ce expozanții Salonului n'au protestat la minister contra aranjamentului, reclamând pe cei doi membri organizatori? Ori poate au observat cu toții că nici chiar lucrările lor nu sunt bine expuse?

Să intrăm în Salon:

D. Teișanu a avut iarna trecută o expoziție colectivă. Astăzi expune la Salon. Dsa este preocupat vecinic de aceeași problemă: „Transparența ciorapilor... á jour”. Ori și care pictor știe să-ți răspundă că subiectul n'are nici o importanță și că poți foarte bine face un capod'operă, fie că pictezi un porc, fie că pictezi un împărat. Și eu sunt tot de părerea aceasta. D. Teișanu însă, mă asfixiază cu acelaș subiect, și aceasta cu atât mai mult, cu cât modul dsale de a se exprima este tot ce poate fi mai... comun. A imita carnea, fie liberă, fie văzută prin ciorapi sau cămăși transparente, nu cred că poate fi preocupare de artist. Tot ce-i recunosc, este sinceritatea.

D. Grimani expune cromolitografiile în diferite mărimi. Unii critici pretind că expunând la Salonul oficial, pictorul capătă consacrarea. Oh!... fericită țară am mai fi atunci și pământul nostru atât de prielnic agriculturii ar fi tot atât de roditor și în pictori!... Portretul cel mai mare este vopsit — nu se poate spune că este pictat. Imi face impresia unei firme pentru un croitor care șiea permis luxul să o comande pe mușama.

Dna Cuțescu-Stork continuă firul întrerupt, acum cinci ani. Dacă dsa nu l'ar fi întrerupt, desigur că astăzi ar fi ajuns mult mai departe. Noroc că dsa a revenit tocmai la timp, căci altminteri ar fi riscat să uite tot ce învățase în școală. Mă veți întreba însă ce a făcut dna Stork în acești cinci ani? Unul sau doi ani, a imitat pe Carrière, un an pe impresionisti — Claude Monet etc., — în urmă pe Gauguin, Hodler, primitivii italieni, japonezi, etc... După cum vedeți, un admirabil voiaj, din care însă, arta dsale n'a profitat. Dar să lăsăm trecutul. Ce a fost, a fost... Dsa ne prezintă anul acesta un portret: o fetiță stând pe un scaun, cu o păpușă în brațe. Când o fetiță este simpatică, obișnuim să zicem că este dulce. Ori fetița fiind simpatică dsa a pictat-o dulce, dulce, dulce... imi face impresia că a pictat-o cu sirop de smeură! Și cu toate acestea, tot s'a gândit la Ernest Laurent și Jacques Blanche. Aceleași observații am de făcut și asupra portretului dnei H. B. A.

Despre arta dnei Cuțescu-Stork, nu vreau să vorbesc mai mult. Am constatat numai fazele prin care arta dsale a trecut într'un interval atât de scurt. Nu vreau să fiu nimic angajat fiindcă este foarte posibil ca dsa să se schimbe din nou. Ași fi vrut numai să văd ce cap ar fi făcut criticul care, anul trecut — (când dna Stork expunea seria de țigănci japonezo-primitivo-gauguino-Hodleriano) — scria trei articole entuziaste, iar în anul acesta vedea lucrările dulci și lipsite de personalitate.

D. Mihăilescu expune peisagiile uscate.

D. Neylles expune instantanee colorate.

Despre d. Hârlescu ași putea repeta cele scrise despre d. Pătrașcu, cu puține schimbări numai. D. Hârlescu pune mult preț pe buna dispoziție și pe întâmplare. Dsa este un temperament. Păcat însă că o bună parte din temperamentul său, se concentrează în vârful pensulei, de unde așteaptă surprize. Coloritul său este murdar. Probabil că întrebuințează ultramarin în loc de cobalt!... La München se știe că albul se obține din roșu, galben, verde și albastru în cantități mai mici sau mai mari și alb mult... Roșu se obține din galben, verde, albastru ori cadmium, ultramarin (dacă ai parale cumperi cobalt) vert anglais, iar roșu-Kraplack în mare cantitate și așa mai departe. Lumina care ne vine pe fereastră este albastră. Deci, albastru în toate culorile, iar culorile, puțin amestecate, căci altfel pierd vibrația. Pe scurt, cam aceasta este rețeta care circulă prin cafenele și majoritatea școlilor din München. Această rețetă are de altfel reprezentanți cu nume în Germania.

Dar și d. Hârlescu, ca și d. Pătrașcu, este grăbit și evită de a sta mai mult timp în contact cu subiectul său, deoarece își propune să termine o pânză dintr'un număr restrins de lovituri de pensulă.

„Partida de șah” este o bucată bună a Salonului oficial din anul acesta și în d. Hârlescu punem speranțe.

„Flacăra”

Rembrandt.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Iunie n. 1912

Turneul artistic Mărcuș—Crișan—Voileanu—Barbu. Programul acestui turneu, așteptat cu interes de întreagă lumea românească, este următorul:

Arad 2 iulie, Timișoara 4, Brad 7, Oradea 9, Lăpuș 12, Bistrița 14, Dej 16, Cluj 18, Abrud 20, Orăștie 21, Brașov 23, Făgăraș 26, Lugoj 28 și Sibiu 30.

Eventualele schimbări se vor comunica la timp publicului.

Dela Reuniunea femeilor din Arad. Publicul românesc este rugat ca orice sume de bani cu destinație pentru Reuniunea Femeilor Române din Arad și provincie, să fie trimise dnei Aurelia Dr. Petran, casiera Reuniunii în Arad, strada Lázár Vilmos, Nr. 4.

Soții Bârsanu au renunțat la truneul anunțat. Dela d. Zaharie Bârsan primim spre surprinderea noastră următoarele rânduri: „Vă rog să anunțați în „Românul” că *turneul meu de teatru nu se va mai face nici acum și nici altădată.* Activitatea mea artistică din Ardeal e încheiată cu cele 8 turneuri pe cari le-am făcut.”

Regretăm să putem înregistra hotărârea aceasta, ale cărei mobiluri nu le putem cunoaște.

Primul ministru Asquith atacat de sufragete. Primul-ministru Asquith și soția sa au oferit în palatul ministerului Indiilor un strălucit „Rout”, la care au fost invitați cei mai însemnați politicieni, financieri etc...

Petrecerea generală fu întreruptă de două incidente originale: O damă elegant îmbrăcată se repezi la Asquith și-i puse mâinile pe umeri având aierul că vrea să-i rupă epoleții.

Ea fu împiedecată dela aceasta și condusă apoi la poliție. Aici se stabili că dama în chestie nu era decât o sufragetă, care s'a introdus prin vreun mijloc oarecare și a căutat să se răzbune pe primul-ministru pentru faptul că nu acordă femeilor dreptul de vot.

Puțin timp după acest incident, un tânăr se năpusti în spre primul-ministru și apostrofându-l cu violență a început să-i vorbească despre necesitatea dreptului de vot al femeilor.

Tânărul a fost de asemenea scos afară și predat poliției.

Mari serbări muzicale la Viena. „Gazeta” află: Incepând cu ziua de 21 Iunie n. va avea loc la Viena o serie de concerte și reprezentațiuni muzicale, executate de cele mai celebre reuniuni de cântări și orchestre ale Austriei și cu deosebire ale Vienei sub dirigența celor mai distinși dirigenți vienezi.

Un astfel de concert din seria serbarilor muzicale este închinat și muzicii din monarhie. Aflăm cu o deosebită plăcere, că se va executa de către una din reuniunile de cântări vieneze și frumoasa compoziție pentru cor mixt a maestrului G. Dima „Mândruțică de demult”, dându-i-se un loc de onoare. Nu putem decât să felicităm pe maestrul G. Dima la această deosebită distincție, care se revarsă în acelaș timp și asupra întreg neamului românesc.

Precum aflăm, dl Dima va pleca la Viena pentru a fi de față la aceste serbări importante.

Din cercul meseriașilor noștri. Un meseriaș român anonim din Săliște Sibiuului ni-se plânge într'o scrisoare, că intelectualii din localitate nu sprijinesc pe meseriașul român, ci preferă să-și dea banii meseriașului străin, deși în Săliște avem har domnului un frumos număr de meșteșugari români iscusiți. Tot în aceea scrisoare ni-se spune că un învățător român de acolo ține orații pe la adunările ungurești. Se pot toate astea în Săliște? Mai că nu ne vine să credem!

Fondul văduvei Machowski. Văduva macedo-română, bogătașa Machowski, a încredințat acum câțiva ani primăriei din Budapesta un fond de 12.000 coroane din ale cărui procente anuale să se înzestreze câte o fată de religie greco-ortodoxă.

Până acum n'au profitat de acest stipendiu decât numai fete sârbe. Anul acesta, pentru întâia oară și grație stăruitoare intervenții a preotului român Bogoevici, el a revenit d-șoarei Eugenia Moraru româncă.

O mare nenorocire de tren în Suedia. Duminecă dimineața s'a întâmplat în gara Malmstaett din Suedia o groaznică nenorocire de tren. Acceleratul continental, care duce prin Malmstaett la Stockholm, în urma unei neglijențe s'a ciocnit în gara Malmstaett cu un tren de marfă, ce manevra prin gară. Primele două vagoane în cari erau dormitoarele au fost nimicite total, iar cazanul de gaz încă s'a spart aprinzând ruinele vagoanelor. Din norocire în apropierea catastrofei se află și locul unde se țin manevrele parțiale ale unui corp de armată astfel, încât un regiment întreg a sosit îndată la fața locului, pentru a salva pe cei îngropați sub ruinele vagoanelor. Până Duminecă dimineața au scos de sub ruine 21 de morți și 15 greu răniți. Toți pasagerii au fost răniți mai ușor.

Cauza nenorocirii a fost aceea, că conducătorul trenului era de credință, că trenul de marfă numai în gara Linkoeping se va încruși cu acceleratul astfel, încât prin gara Malmstaett a voit să treacă cu viteza regulată. Despre abateri dela această regulă nu a fost avizat de fel și numai astfel s'a putut întâmpla groaznică nenorocire.

Între pasageri a fost lumea cea mai aleasă care grăbea la emulațiunile Olimpice aranjate de Suedia. Între victimele catastrofei se află și fata lui Strindberg, cel mai renumit poet mort de curînd.

Noul primar al Parisului. Consiliul municipal a ales ca președinte pe d. Gall, naționalist, cu 43 de voturi, contra dlui Lampue, radical, care a obținut 21 de voturi; vice-președinti pe d-nii Jouselin cu 42 voturi și Evain cu 38 de voturi, ambii naționaliști. Iar ca sindic a fost ales d. Gay, progresist. Socialiștii nu au luat parte la scrutinul.

Egiptul cere petrol. D-nii I. Rolo & Co., cei mai mari importatori de cărbuni din Egipt, având în vedere scumpirea acestui combustibil, doresc a lua reprezentanța vreunei societăți petrolifere din România.

Firma amintită, fiind în relațiuni de afaceri cu consumatorii de cărbuni, este mai în măsură ca ori care alta de a trafica o cifră însemnată, prin urmare, de a parveni în scurt timp, și fără multă greutate, să înlocuiască cărbunii prin păcură, asigurând acestui produs un deuseu important.

Banditismele din Franța. Vineri după amiază un voiajor a fost atacat într'o pădurice din apropiere de Chevreux de către trei indivizi cari, după ce l'au maltratată crunt cu pumnii și picioarele, l'au jefuit și apoi au dispărut. Seara voiajorul și-a revenit în fire și a putut să se întoarcă spre Paris. Când vru să se urce în tren la stațiunea Boulis le Terous, el zări deodată printre călători pe cei trei indivizi cari îl jefuiseră. Acestia însă îl recunoscură la rândul lor și traseră asupra-i patru focuri de revolver. El căzu jos rănit mortal. În timpul panice ce s'a iscat printre asistenți, bandiții au reușit să dispară.

Pentru părintele Murgu (președintele partidului guvernamental din Sasca). Între competenții — la parohia vacantă a comunei noastre Satul-nou, care din nefericire și acuma e tot va-

cantă — a fost și părintele Murgu din Sasca. S'a produs cu o predică care ar merita toată lauda. Dar ce folos? Interesându-se frunțașii noștri despre el, au aflat lucruri urite, și așa nici vorbă să obțină vre-un vot, necum să succeadă.

Din vorbirea-i bine chibzuită — după o scurgere de doi ani — zmulg numai câteva fraze. Cam așa încheiă d-sa: De voi avea fericirea să fiu ales, imi voi pune sufletul pentru turma incredințată mie. Inima'mi voi da pentru cultivarea ogorului, în care a muncit moșul meu cu zeci de ani înainte — ca dascăl. (Acela n'a fericire pe Tisza!!) Cu inimă curată vă spui aceste cuvinte și am mare nădejde că vor prinde rădăcini în inimile d-voastre — zicea. Din inimă la inimă...

...Da ... da părinte!

Dar unde ți-e azi inima?!

...Orice păcat își cere răsburarea! Și ea trebuie să vină, căci ruga unui neam o cere...

Scriu aceste rânduri, în urma notiței „Românului” Nr. 118 a. c. V.

Convocare. În sensul §-lui 23 din statutele „Reuniunii învățătorilor dela școlile populare conf. gr. or. rom. din pptele: Timișoara, Belint, Comloșul-mare și Lipova” prin aceasta convocăm adunarea generală a desp. Belint pe sâmbătă, în 9 (22) iunie, 1912, în școala conf. gr. or. rom. din Babșa, cu următorul program: La 9 ore a. m. chemarea Duhului Sfânt. Deschiderea adunării. Apelul nominal (absența numai cu atestat medical să poate scuza.) Prezentarea rapoartelor: președintelui, cassarului și a bibliotecarului. Alegerea comisiei pentru cenzurarea rapoartelor. Cercul, prelegere din geometrie de Mihail Bocșa. Disciplina școlară, dizertație de Gheorghe Ugliș. Verbul, prelegere de Adrian Perii. Chestia alcoolizmului, dizertație de Petru Ugliș. Incasarea taxelor. Referada comisiei cenzurătoare. Propuneri și interpelări. Stabilirea locului pentru viitoarea adunare generală. Alegerea comisiei verificatoare. Alegerea vice-președintelui. Încheiere. La această adunare se invită toți membrii ordinari, fondatori și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijinatorii cauzei școlare și ai învățământului popular. Lecusești, în 26 mai (8 iunie) 1912. Lazar Ignea, notar. Ioan Furdian, președinte. NB. La orele 1 d. a. prânz comun, la care însă pot lua parte numai acei cari se vor anunța, cu trei zile înainte, dlui Mihail Bocșa, învățător în Babșa Kiszetö.

Pariuri americane. Câtă vreme realegerea lui Taft era sigură, lipsea campaniei din Statele Unite poezia de altă dată. De când însă Roosevelt a „cravașat” și s'a apropiat de rivalul său; de când lupta s'a înăsprit între foștii colabo-

ratori și prietini; de când pentru Roosevelt cel mai mare năărău e Taft, pentru care Roosevelt ține recordul beției, alegerea a recăpătat farmecul de odinioară.

Pariurile au reapărut. Partizanul unuia din candidați s'a prins că dacă va pierde, va defila pe stradă în costum de baie, ducând un negru într'un cărucior.

Altul a pus rămasag că va cumpăra celuilalt orice costum de haine îi va place și oricâte chiar.

Și așa mai încolo.

Ce se mai găsește în țigarete? Franța, e unica țară, unde a început statul să țină seamă pentru miliciele fumătorilor de gustul și dorințele acestora. Cea mai mare pacoste pe fumătorii din Franța era faptul, că pentru anumite țigarete erau nevoiți a colinda câte 10—15 tutingerii, până ce găseau ce doriau. Cauza era, că micii traficanti în urma unei legi din 1826 erau siliți, ca cel puțin 10 kilograme de tutun sau țigarete să procure deodată astfel, că până nu aveau trebuință de o astfel de cantitate, nu procurau nici din calitatea care se terminase. Aceasta lege a fost scoasă acum din vigoare prin o altă lege, care pe lângă multe alte dispoziții bune mai dispune și aceea, că îndată ce un fumător găsește în țigaretile cumpărate alte materii sau obiecte, cari nu au nimic comun cu tutunul, traficantul e dator să restituie banii, sau să le schimbe cu alte țigarete sau tutun în prețul acestora.

Cu această ocazie un ziar parizian povestește următoarea întâmplare:

Cu luni înainte un francez ca să dovedească, câte și ce obiecte se mai găsesc în tutunul și țigaretile franceze a lansat un apel către toți fumătorii din Franța rugându-i, ca toate obiectele străine ce le-ar găsi în tutunul sau țigaretile cumpărate să le trimită lui, comunicându-i totodată și adresa lor. Nu a trebuit să aștepte prea mult, căci din toate părțile Franței așa zicând l-au năpădit cu pachetele de diferite mărimi. Nu peste mult francezul nostru a umplut mai multe odăi cu colecția obiectelor trimise astfel. Variația obiectelor nici că se putea să fie mai complectă. Incepând dela jumătăți de foarfecele folosite la brodat, cuie în toată mărimea, variație chiar cu cuie de potcovit caii și ace, până la inele de aramă, puteai vedea aranjat frumos nasturi de tinichea și de os alături de cei de porcelan, scobitoare de dinți, bucăți de piele, bucăți de lână, bruse sau cocoloașe de pâne, nasturi de oțete, pile, bucăți de sticlă, pene descris, suruburi, ba chiar și ciocuri de vrabie. Afară de acestea se mai găseau o sumedenie de alte obiecte a căror origine numai în parte se putea descoperi, dar cari ajungeau ca să facă pe cei

ce fumează să arunce țigarea sau luleaua cât colo. Când colecția aceasta era complectă francezul împachetează întreaga colecție și o trimite directorului unei fabrici de tutun, care de altfel îi era și prieten. În epistola ce însoția transportul erau scrise numai cuvinte: „Cadou dela un admirator anonim al d-voastră”.

Cu vre-o câteva săptămâni mai târziu să întâlnește directorul cu trimițătorul colecției ciudate. Francezul era foarte curios despre părerea directorului referitoare la colecția trimisă, însă voia să rămână și pe mai departe necunoscut trimițătorul. În conversația începută ajunge vorba și despre fabricarea țigaretelor, când domnul cel cu colecția îl întreabă pe director că de unde păcatele string muncitorii și muncitoarele din fabrică diferitele obiecte ce s'a găsească prin tutun și țigarete.

— Nu am ideie, crede-mă, — răspunde directorul — închipuiește-ți însă, cu săptămâni de zile mai înainte primesc un transport întreg de astfel de obiecte, o colecție ciudată, strânsă cu o adevărată artă”.

— Si ce ai făcut d-le director, cu această colecție rară, întreabă francezul?”

— „Dragă amice — răspunde directorul, care în decursul conversației observase, că trimițătorul ciudatei colecții nu poate fi altul decât amicul său —, e natural, le-am trimis la fabrică ca să le împacheteze din nou în țigaretile și tutunul ce va fi de expediat.”

Invitare. Reuniunea română de cântări din Elisabetinul-Timișorii aranjază duminică în 23 iunie st. n. 1912 în localitatea (Novotny) „Erzsébet” un concert împreună cu declamațiuni și urmat de dans. Inceputul la 8 și jum. oare seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. de familie 2 cor. 40 fil. NB. Oferte benevole sunt rugate — în vederea scopului umanitar — să se trimită la adresa dlui casar Ioan Selegianu (Temesvár-Erzsébetváros, Kisfaludy-tér 7. sz.) și se vor cuita pe calea publică. Comitetul aranjator. — Program: C. Savu: Motto”. I. I. Vidu: Resunetul Ardealului”, cor mixt cu solo de tenor. cântat de d. Al. Saviciu; 2. I. Costescu: „Puișorul”, cor mixt; 3. Victor Vlad dela Marina: „Calul lui Doancă”, poezie în grai bănățeanesc, declamat de d. Ioan Martin; 4. M. Eminescu: „Ce te legeni codrule”, musică de Gh. Scheletti, cântată de d-soara Cristina Mioc cu acompaniament de piano executat de d. E. Kraver; 5. S. Bornemisa: „Musca”, monolog vesel prelat de d. Nicolae Tuca st. absolut; 6. C. Clecan: „Insurătoarea cu zestre”, cuple cântat de d. Petru Bojin și în drept; 7. I. Vidu: „Jalba norii”, cor bărbătesc; 8. C. Porumbescu: „Pe-al nostru steag”, cor bărbătesc. — Dans.

FOITA ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(107)

— Urmare —

Totuși, ca să țină aceasta toată ziua și să câștige astfel toată lumea, e de crezut că trebuie să aibă o cauză aceasta, o rațiune. Găsiți-mi mie un sens și o rațiune în sufletele moarte! Vorbele acestea, ori căraiturile acestea nu sunt poate în fond decât niște nimicuri, niște fleacuri; cel mai bun lucru e să-ți arunci limba la câni numai decât, și să-ți astupi urechile cu bumbac... Scurt, vorbele, svornurile curgeau din abundență și nu mai era vorba nicăiri decât despre trei lucruri: sufletele moarte, fiica guvernatorului și Cicikof, fiica guvernatorului și sufletele moarte.

Orașul acesta, de obicei așa de liniștit că părea pe trei sferturi adormit în plină zi, părea ca surescitat ca moral. Se vedeau ieșind oarecum ca din pământ toți turcii și baibacii, adică oamenii retrași, de mulți ani a casei, deveniți pe jumătate mumii și fosile în locuințele lor. Ei aruncău vina acestei stări de lucruri asupra căpaciului care le făcuse încălțăminte prea strimbe,

asupra croitorului care le reținea la nesfârșit hainele, asupra vizitiului veșnic beat, lucru care firește ar condamna să-și petreacă viața în halatul lor de rasă. Acei cari rupseră ori ce relațiuni de societate și nu mai cunoșteau decât Rămâi-culcat, Tine-te-acuma, Sforăe-sdravăn și Cască-ntr'una, ale căror familii foarte cunoscute au reprezentanți pretutindeni în Rusia, au și întotdeauna sub fizionomii eminentamente naționale; toți aceia pe cari nu i-ai scoate din locuința lor de melci; toți aceștia păreau ca niște stafii, și făceau orașul N. mare, populat și animat cum îi șade bine unui adevărat oraș.

Se văzu aici un Syss Pafnutievici și un MacDonald Karlovici despre care nu se vorbea nici odată; se văzu în mai multe saloane desfășurându-se statura înaltă a unui domn lung, lung, lung ca o prăjină, și pe care nimeni nu-și amintea să-l fi zărit vre-odată; pe străzi și la răspântii se încrucișau în toate sensurile droștile cu coș, diligente roase de cari vehicule cu nume și forme imposibile. În vreme de bălci ori în împrejurări, zgomotul acesta ar fi fost poate prea puțin sensibil; însă orașul N. părea de multă vreme uitat de lumea întreagă și se obișnuise cu lipsa ori cărei noutăți mișcătoare. Vom zice chiar că, în decursul celor trei luni din urmă, lumea trăia într'insul fără cumetrii, și se stie că cumetriile sunt tot atât de necesare zilnic ca și mâncarea și beutura însăși.

Două opinii distincte își împărțiră orașul: era partida bărbaților și partida femeilor.

Cel mai stupid, partidul bărbaților, își concentra toată atenția asupra misterului legat de vorbele de Suflete moarte; acel al femeilor raportă totul la chestiunea vie a fiicei guvernatorului. Cetitorul va binevoi să remarce, spre cinstea doamnelor, că partida lor era partida ordinii și a prudenței. În audiențele pe cari le întreprindeau, ele erau credincioase chemării lor firești de matroane, de stăpâne și de reguloare a conivențelor. Astfel se văzură inducțiunile lor sentențioase prezintând un aier de investigațiune regulată, procedând cu ordine, și luând forme clare și precise. Cât despre chipul cum ele își zugrăviau fondul lucrurilor, poate gândi cine va vrea; dar aceasta fu de sigur, un tablou complet și isprăvit.

Le rămase demonstrat că patima lui Cicikof avea deja câțiva ani, ca amantii se văzuseră în grădina mănăstirii, în blânda lumină a lunii, că guvernatorul n'ar fi având scârbă să acorde mâna fiicei sale acestui Cicikof, pe care îl știa bogat ca un evreu. De unde să fi aflat doamnele acestea că Cicikof e în stăpânire de femei? aceasta nici una n'ar fi putut-o spune. Dar un glas preveni orice obiecțiune asupra acestui lucru, adăugând că nefericita, ațâțată de o dragoste fără speranță, ar fi scris Excelenței Sale scrisoarea cea mai înduioșătoare.

(Va urma.)

PAGINI RĂSLEȚE.

În țara mea.

În țara mea la porți tânjește Foamea
Și poate mint nădejdiile de mâne....
Pe plaiurile-ostașilor lui Gelu
Nu-i pâne suflete al meu, nu-i pâne!

Tăcuții morți cu caii lor de munte
În țară azi de-a lungul și de-a latul...
N'au pâne, nu! acei ce se luptară
Cu braț de fier să-și apere 'mpăratul!

Pământu-i bun și-s plini de aur munții
Dar pentru ei nimica nu rămâne....
Plâng doinele și plânge țara întreagă
Căci nu e Suflete al meu, nu-i pâne!!

Dar ce ne-așteaptă oare 'n viitor?!
Tot ăst amar batjocorit din greu?!
Ah! căpăuni atâta doar vă spun,
Să nu v'ajungă 'n drum blestemul meu!

Ca 'n vremea pustirii de muscali
Se vor trezi iar robii dela plug
Și-or să vă facă sărbători de foc
Și țara vor schimba-o 'n roșu rug!...

Văd par'că 'n aer fulgere de tun
Și 'n goană oarbă furtunoși feciori...
Vai! bălți de sânge văd în viitor
Și 'n șir în zare văd spânzurători!!

A. Cotruș.

Intrarea în Transilvania.

Dintr'o lucrare în două volume a lui Andrew Archibald Paton, apărută la 1861: *Researches on the Danube and the Adriatic*, dau paginile de mai jos. Mi-se par interesante — pe atât mai mult, pe cât se referă la o vreme critică din viața românilor ardeleni. M. B.

Întinzându-se pe Murăș, vezi că oamenii sunt mai înalți și mai robuști ca daco-românii din Bănat; și femeile, cu trăsături clasice, și fine chipuri albe, cari se arată în umbra porților, ai zice niște portrete de Giorgione. Confundându-mă în munți unde valea Murășului are lărgimea de o milă, sau ceva mai mult, mă aflu între *Moții* daco-români — o așezare de păstori, de vieri și lem-nari mai hotărâți și mai porniți ca sfioșii plugari din Bănat.

A doua zi dimineața, după câteva ore de mers, trecând un părau ce-și murmură drumul spre Murăș, mă găsi în Transilvania; și nico-dată, în multe călătorii pe mare și uscat, nu tădui într'o țară nouă, care să înățăseze o pri-veliste mai frumoasă și mai tristă. Zam era nu-mele pragului acestei țări, și Zam nu se va șterge curînd din mintea mea. Să-și închipuiască cetitorul valea Murășului — acum nu o vale îngustă între munți, ci deschizându-se într'un larg amfiteatru; crestate culmi și prăpăstii în-cununate cu păduri deasupra înălțimilor de jur-împrejur — întinderi de parc și pășune, lăsân-du-se pe bogatul, grasul pământ verde, și o gră-dină englezească, închisă cu un gard mic de piatră, înlăuntru cu ierburi și mănunchiuri de plantații, înconjură o locuință de țară, care, fiind pe o ridicătură, formează partea de mijloc și mai arătoasă a tabloului; pe când în dos era un cătun curat și nou, de care se îngrijea desi-gur stăpânul pământului. Aci era curtea, și că-suța de plăcere; colo tihnită cârciumă și poșta, dar toate ruinate, fără coperișuri, și nelocuite; picior de om nu se vedea în acest loc ce fuse a-cum un an încâtarea trecătorului, și sălașul, nu numai al confortului de țară, ci și al gustului și luxului, precum dovedea podeala cu mozaic a unei săli. Și nici un suflet; nici un cocoș nu cânta; nici o vacă nu răgea; și clinchetul îndepărtat al tălângii de capră pe o stâncă era sin-gurul sunet ce fărîma tăcerea grozavă a cu-prinsului părăsit. Asta fuse locuința și satul u-nui valah regalist, numit Nobcsa, a cărui casă fuse atăcată și prădată de szecleri, și distru-gerea apoi desăvârșită de alții. Să nu-și inchi-puie cineva, că acesta era un caz singuratic sau că aceste excese avură în vedere numai un par-

tid. Răsboiul în Transilvania era un răsboi al bordeiului împotriva castelului, și al rasei împo-triva rasei, în care politica, fie liberală, fie con-servatoare, avea puțin amestec. Și să nu-și în-chipuiască cetitorul că Zam fuse doar o pildă rară de distrugere. Dela intrarea mea în Tran-silvania, până ce sosii la Hermanstadt — cale de trei zile, fiecă casă lăaturalnică, fiecă cătun, fiecă cârciumă erau devastate; și într'o țară daco-română, mă pot folosi literalicește de cu-vintele lui Châteaubriand, vorbind despre călă-toria vieții sale, și să numesc această cale:

„Une longue voie Române bordée de monu-ments funèbres” — așa des îmi atraseră luarea aminte casele în ruină, ori mormintele acoperite ale trupurilor omenești.

Morala celor de mai sus poate fi spusă în foarte puține cuvinte. Marea majoritate a locui-torilor Transilvaniei sunt daco-români, cari au trăit de veacuri în robie, cum s'ar judeca dintr'o scurtă listă, pe care o dau, despre neputințele sub cari trăiau daco-românii până pe timpul Îm-păratului Josef. Aceste legi s'au fost făcut la 1540; și ori cât de urit ar fi de cătră ultra-ma-ghiari Josef II, e mereu izbit de oare-care dovadă a intențiilor sale umane.

Daco-românul n'avea dreptul să capete un post.

O școală nu putea să ființeze fără învoirea proprietarului de pământ. Daco-românul nu pu-tea să poarte ghete, ci numai opinci.

Daco-românul nu putea să îmbrace haine bro-date, ci numai de lână aspră.

Daco-românul n'avea voie să poarte pălărie, ci numai căciulă.

În oraș fereastra casei unui daco-român n'avea dreptul să privească în stradă, ci în curtea dosnică.

Daco-românului nu i-se îngăduia să aibă coș.

Pe scurt maghiarii, cu toată iubirea lor de libertate pentru ei înșiși, sunt prea iubitori de stăpânire față de alții; și daco-românul, — fără a se ține seamă de mulțimea rasei sale în Tran-silvania, de vioiciunea firească a inteligenței, și de constituția lui voinică și bine proporționată, e lipsit de respectul și puterea unui om liber.

Ultima oră

Sedință de 15 minute. — Inchiderea sesiunii par-lamentare. — Măine se deschide noua sesiune.

Piața parlamentului și străzile apropiate au aspectul obicinuit. În fața intrării în parlament postează un batalion de soldați. Zidirea e îm-prejmuită de cordoane puternice de jandarmi și polițiști. Soldați din cavalerie și jandarmi cir-culă pe străzi. Pe la orele 9 și jum. deputații din opoziție, vre-o 70—80 la număr, se apropie în grup compact de parlament. La intrare îi în-timpină inspectorul de poliție, somând pe cei excluși dela ședințe să nu încerce a străbate în cameră. Deputații protestează, se provoacă la mandatul primit din mâinile alegătorilor, toate-s însă zadarnice. Inspectorul de poliție Gerszics nu vrea să știe decât de ordinul primit. În sfâr-șit, deputații n'au încotro, trebuie să se depăr-teze. Și aceia dintre opoziționiști cari au li-beră intrare la ședințe se solidarizează cu co-legii lor și se depărtează împreună cu ei.

Sedința se deschide la orele 11 fără un sfert. Prezidează contele Tisza. Abia 91 de deputați guvernamentali sunt de față, din opoziție nici unul. Miniștrii, afară de contele Zichy, sunt toți la locurile lor. După terminarea formalităților obicinuite, președintele anunță că a sosit un au-tograful M. Sale monarhului. Notarul Rud-nyánszky dă cetire autografului, prin care se închide sesiunea actuală parlamentară și se declară deschisă, cu ziua de mâne, următo-rea sesiune a camerei.

După cetirea autografului regal, președin-tele propune ca proxima ședință să se țină mâne, în 19 l. c., și ca ordine de zi să se fixeze pentru această ședință alegerea vicepreședinți-lor și a notarilor camerei. Propunerea se pri-mește cu unanimitate și apoi se închide șe-dința, care în total n'a durat mai mult de 15 minute.

Consiliu de miniștri în cameră.

Azi dimineață la sfârșitul ședinței membrii cabinetului Lukács au ținut o conferință la care au luat parte toți miniștrii cu excepțiunea mini-strului de culte Zichy. S'a discutat în această conferință situația actuală parlamentară și s'au căutat modalitățile pentru rezolvirea probleme-lor curente. În sesiunea viitoare, ce se va des-chide în ședința de mâne, va intra în vigoare noul regulament al camerei. Opoziția n'a recu-noscut legalitatea acestui regulament și în con-secință se așteaptă ciocniri acute între guvern și opoziție. Guvernul va lua măsuri pentru a evita asemenea ciocniri.

Nimicirea lui Zepelin III.

Hotărît, nemții n'au noroc cu invenția lor. Milioane peste milioane zboară în vânt pentru Zeppelinele lor, dar toate jertfele sunt zădar-nice. Una după alta s'au nimicit două Zeppe-line, I și II, iar acum ne vine știrea despre ne-norocirea lui Zepelin III. În apropiere de Frie-drichshafen a explodat și această a 3-a creație a geniului german. Din întregul balon n'a rămas decât scheletul de aluminiu. Se bănuiește că această catastrofă a fost pricinuită de mână cri-minală.

Aeroplan militar împuscat.

O marconigramă ne aduce o știre senzațio-nală, unică în felul său, de pe câmpul de răs-boi, din Tripolis. Un aeroplan italian făcea re-cunoașteri deasupra lagărului turcesc. Un ofi-țer din artileria turcescă a îndreptat tunul asu-pra lui și la prima salvă aeroplanul s'a pră-bușit sfărîmat în bucăți din înălțimile albastre. Eroicul aviator a fost sfâșiat în mii de bucățele.

Bibliografie

Sumarul Nr. 33 din revista „Flacăra” (Bucu-rești) este următorul: Ion Gorun, Iubileul unui respins. Cincinat Pavelescu, M. S. Regelui (poe-zie). D. Anghel, Reflecțiile unui respins. P. Lo-custeanu, În cinstea „respinșilor”. H. Lecca, Su-premul cult (poezie). L. Rebreanu, Dumnezeu. V. Militaru, După nude (poezie). M. Beza, Mor-mântul lui Byron. V. Eftimiu, Un trandafir (poe-zie). P. L. Figuri contemporane. C. Theodorian, De ce am concurat. C. Theodorian, Cum a dre-s-o inginerul. H. Lecca, Epilog (poezie). D. Anghel, Țiganii. C. Pavelescu, Serenadă (poezie). Cronicarul Dâmboviței, Notele săptămânei. Ada Umbră, Trece Dorul (poezie). Ch. Poldy, Sonet. Sp. Cegăneanu, Restaurările Monumentelor isto-riche. Ecouri, etc.

A apărut revista literară, artistică și poli-tică „Luceafărul” Nr. 23, 1912 cu următorul cu-prins bogat și variat: E. G.: Sângele nostru... Maria Cunțan: Poveste (poezie). Veniamin Ne-gru: Strămoșii. Ecaterina Pitiș: Cântec (poe-zie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (ro-man). Catullus: Cântec (poezie). Cronici: O. C. T.: Despărțământul Giurgeu al „Asociațiunii”. Sfințirea bisericii din Deda. Statua lui Cuza-Vodă. Însemnări: Florile Dalbe. Simbolul igno-ranței. — Bibliografie. Ilustrațiuni: Alexandru I. Cuza-Vodă.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. Stefanovici, Begamonoștur. Mai 14 cor.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8 10, d. a. 2 4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

„TÂRNĂVEANA”

Institut de credit și economii societate pe acții
Sighișoara

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil se scrie concurs cu următoarele condițiuni:

1. R. fluctanți au să dovedească absolvirea vreunei școli de specialitate;

2. Serviciul de până acuma și aceea că sunt apti a conduce independent toate afacerile de contabilitate și a încheia bilanțul independent.

3. Purtarea morală inescutabilă. Ce liberi de miliție vor fi preferați.

Acest post în primul an de serviciu se ocupă provizor, iar după serviciu corespunzător de un an, definitiv.

Beneficiara acestui post este:

I. În primul an de serviciu provizoriu:

1. Salăr anual de K. 1400 — plătit în rate lunare egale anticipative.

2. Bani de cvartir K. 360 —

3. Tantiema statutară.

II. După definitivare:

1. Salăr fundamental K. 1600 —

2. Bani de cvartir K. 480 —

3. Tantiema statutară.

Postul este a se ocupa la 1 Iulie a. c.

Directiunea.

Se vinde

dreptul de opțiune la 35 buc. acții „Albina” cu prețul de 85 cor. bucata. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Emil Șelariu, avocat
Hațeg (Hátszeg).

Aviz!

Am onorul a face cunoscut onor. public:

I.

că cancelaria din Lugoj mi-am predat-o dlui avocat Dr. Corneliu Jurca din Lugoj;

II.

Că mi-am deschis cancelarie advocațională nouă în Boșsa-montană (Bokrásbánya).

Cu stimă:

Dr. Stefan Petrovicin,
avocat.

MINISTERUL FINANTELOR

Directiunea Contabilității Generale a Statului
și a Datoriilor Publice.

Datoria Publică.

Nr. 31660

24 Mai 1912

PUBLICAȚIUNE

A 13-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din a. 1905, împrumutul de Lei 100.000.000 se va efectua în ziua de 1 Iunie (18 Iulie) 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 654.500 în proporția următoare:

33 titluri de câte Lei	5.000	Lei 115.000
78	2.500	195.000
164	1.000	164.000
361	500	180.500

626 titluri p. o valoare nominală de Lei 654.500

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriilor Publice,

D. Petrovicin.

Iohann Gensthaller

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, prețis și ieftin. Serviciu conștiințios.

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93—13.

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE

și PENTRU CREDIT FONCIAR

Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBADER ADOLF

biroiu de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvár.

— În colțul străzilor Unis și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită
:: bine ::

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tablelor muzic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizare nisipului.

SZÁNTÓ és BECK, ingineri,

fabrică de mașini pentru industria de nisip
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7. sz.

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLE N ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

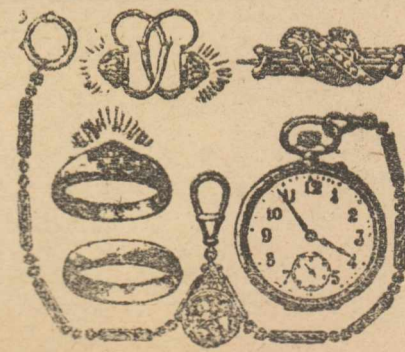
Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de orice mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimis gratis.

A. Slepák, giuvaergiu și

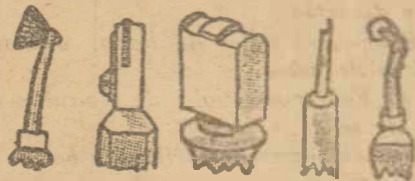
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de perete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opace. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanția. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

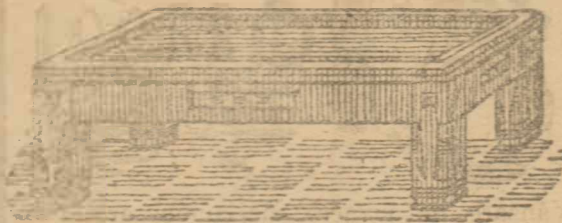

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comercianților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Premiat la expoziție cu medale de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászai József

prima fabrică ardeleană de biliarda și țesplăile în
Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește stanzare completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarda și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarda nou și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca

Primește ori-ce lucrări ce se referă la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldarâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucră bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare

În atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZORĂ DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

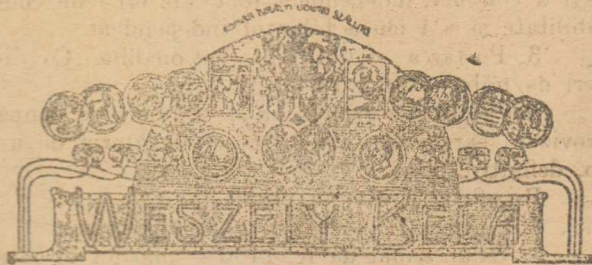
Cu onoare în calitate de on. public, că
în bransa arhitectonică

execut tot felul de întreprinderi și transformări de zidiri vechi, reparări de case române și scoli, presări și zidirea lor.

Cu planuri și bugete se pot face lucrări cât se poate de modeste — comanda prețose atât în loc, cât și în provincie, lângă sprâncina on. public română se ține.

Cu stimă
Teodor Cioban.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

ELSŐ: BORDÓ-GYÁROS • ALAPÍTOTT 1895.

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil

MARE DEP. TI
FURNISORUL CURȚII R. ALÈ ROMÂNE

WESZELY BELA
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
→ LIPOVA. ←

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul”

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

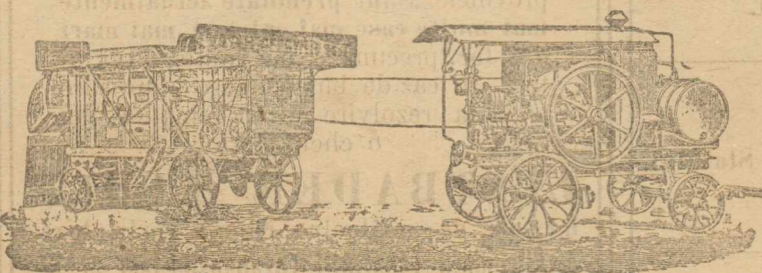
păpușar,
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate papuci de oale, păslă, mătase și călca, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizărilor li se dă rabat

Fabrica de mașini și turnătorie de metale **Fürst Antal,** Timișoara-Fabrică
Șirul stâng al Begei nr. 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt. Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: Cazane nouă pentru aburi și dulpuri p. locomobile.

Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

Cereți și răspândiți

„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

pretutindeni!

Folosese Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
ca fața să-ti fie curată, tinere și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o înfrumusețe și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imităză și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănușeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helioul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoțele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFOANE;

Pathe cu marca „Engel“ Automate statif.

“HIS MASTER'S VOICE”
TRADE MARK.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plățire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garanță. Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

Mare atențiune!

Sam. Wagner

Prima turnătorie de fer sibiiană. — Fabrică de mașini agricole. — Atelier de mori și prăvălie de fer.

Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul său asortiment de totfelul de motoare dela prima fabrică, dela cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și mașini de treerat din renumita fabrică HOFHERR dela cea mai mică și până la cea mai mare; nu mai puțin recomandă și totfelul de articole pentru edificări precum Cement de Portland și Roman din Beocin, traverse, trestie, carton cătrănit pentru învălit, pânză de sârmă pentru îngrădit, precum și orice fel de ferărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanță cu prețuri foarte moderate și condițiuni de plată avantajoase.

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc, până nu veți vizita în prima linie această mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștiințios.

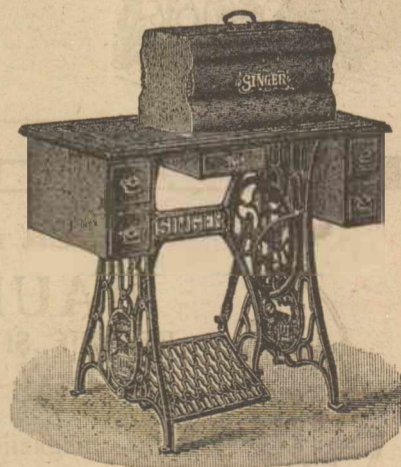
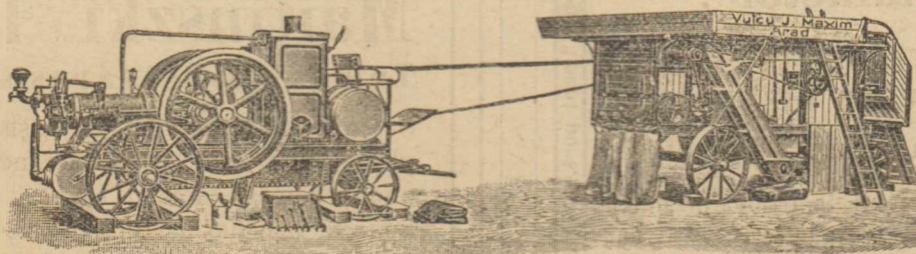
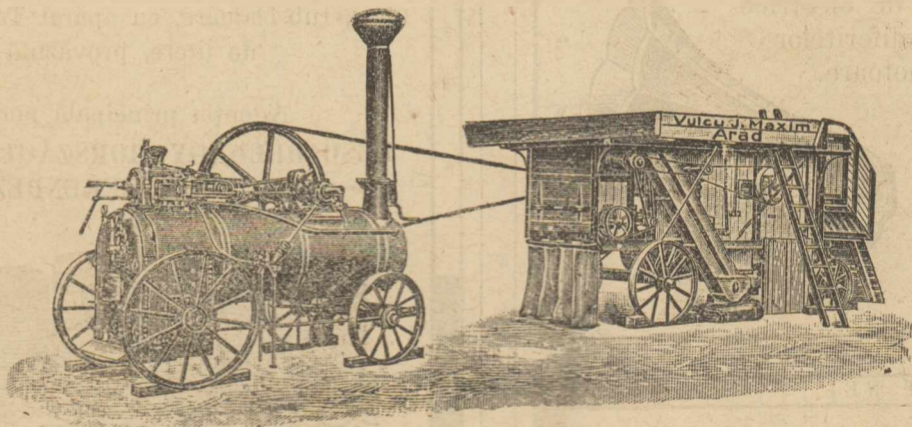
Feriți-vă stimați agricultori a nu cumpăra imitații, și vă feriți de excroci.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

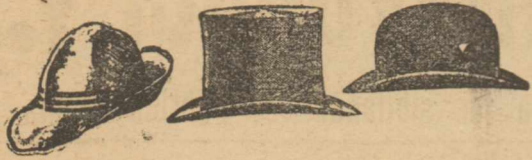

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câțiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajează.

Să sprijinim industria locală!

Cel mai mare depozit de pălării din Făgăraș și împrejurime a lui
IOAN WELTHER MĂESTRU de pălării
 FĂGĂRAȘ, piața Ferencz József-tér 17.

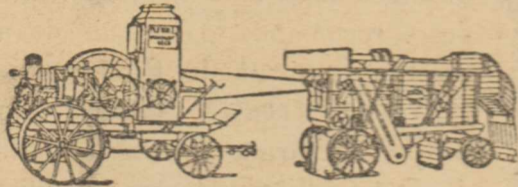

Recomandă în atențiunea m. st. publice din loc și împrejurime depozitul său foarte bogat în pălării, de cea mai

bună calitate pentru femei, bărbați și copii, precum și pălăriile de model pentru femei după cea mai nouă modă din Paris, Viena și Budapesta, și șapei de sport pentru copii, pălării de sport dela 1 cor. 40 fl. în sus. Are în depozit străcurătoare de vin și rachiu. Călcatul cilindrelor se execută la moment. Primește curățirea și văpsirea pălăriilor pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Atențiune!

Aducem la cunoștința on. proprietari și economi, că

Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzin de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătire.

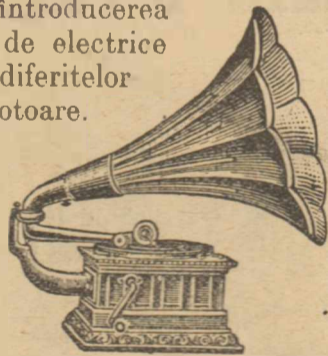
Cu stimă:

FRAȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și ferărie, reprezentanții cerc. a fabricii de mașini „Nicholsohn”,
ARAD, piața Boros Béni nr. 1.

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic
 Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramafoane și mașini de scris. Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.

PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor”.

HAUPT DÁNIEL
 FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
 FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în totfelul de articlii de mäsar, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx” veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpaca și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

Jucării cu prețuri foarte scăzute.

Ciment port. și țigle de acop. de Brasso

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
ploiere? numai
 la fabrica de ploiere **Gustav Schmidt,** SIBIIU Piața-mare în palatul **Bodenkredit**

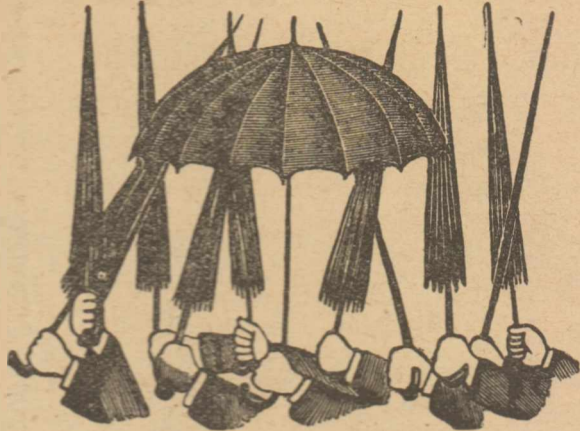
se pot afla noutățile cele mai moderne

Ent-tout-cas

și

ploiere

pentru **dame și bărbați** în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de **violini artistice** noi și vechi și pentru **școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice** și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat**Corzi (strune)** din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștiințios și artistic.

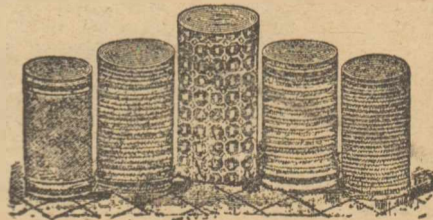
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agenția principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

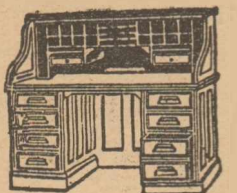
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herczeg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de doctilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

Invenție senzațională.

Brevetat sub
No 3956.

Scutit prin lege
sub No 141.

In atenția prășitorilor de vite!

ANTICOLUL e de un efect uimitor **COLICEI.**
in contra:

Experiența de doi ani la regimentul I. de husari arată că în contra colicei nu există un alt leac mai cu efect decât ANTICOLUL, deoarece în toate cazurile și un prav ajunge ca să producă efectul așteptat. La cai în cazurile cele mai grave e destul un prav, vindecare la 1¹/₂ ore. La vite cornute 1 eventual 2 pravuri, vindecarea 1 oră
In propriul interes comandă o cutie, ca să o ai în caz de lipsă, costă 4 coroane (2 pravuri).

Se poate comanda la:

LABORATORUL ANTICOL

Mayer Ignác, med. veterinar șef reg. Brașov.

Kaiseri. und Königl.
Husaren-Regiment Kaiser No 1.

Certificat.

Subsemnatul am folosit preparatul dlui Mayer Ignác, medic veterinar de stat, la boala așa numită colică, atât a cailor mici cât și la ai regimentului, cu un rezultat uimitor, pentru care, precum și pentru forma ușor de usat îl recomand cu căldură orișicui.

Brașov, 21 Aprilie 1896.

(L. S.)

ss. *Littke*, colonel.

**GAÁL
JÓZSEF**

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de mäsărie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine, Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de instituttele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE.
KES, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Lázár Vilmos nr. 2.** Telefon nr. 850.

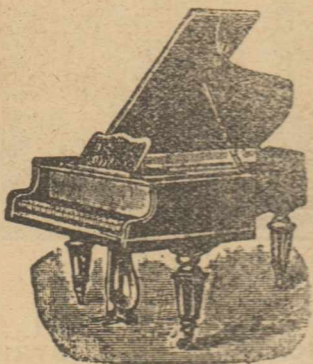
Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pianе, harmonici și pianine, fabricație Bössendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pianе în condiții favorabile

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesc între ele. **Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.**

75 80 85 90 96 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.- 2.20 2.40 2.50 2.60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) **MAREA EXPOZIȚIE** de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra **Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE** de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI., PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

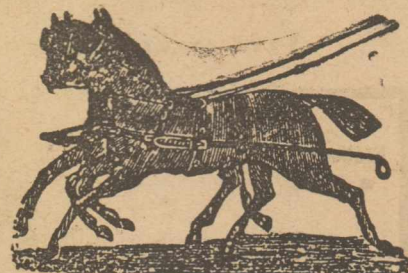
Atelier de curelărie, șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,

Heltauerg Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. **Mare deposit de hamuri pentru cal** dela sojurile cele mai ieftine până la cele mai fine, **coperițoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie.** — Comandele se efectuează conștiincios.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

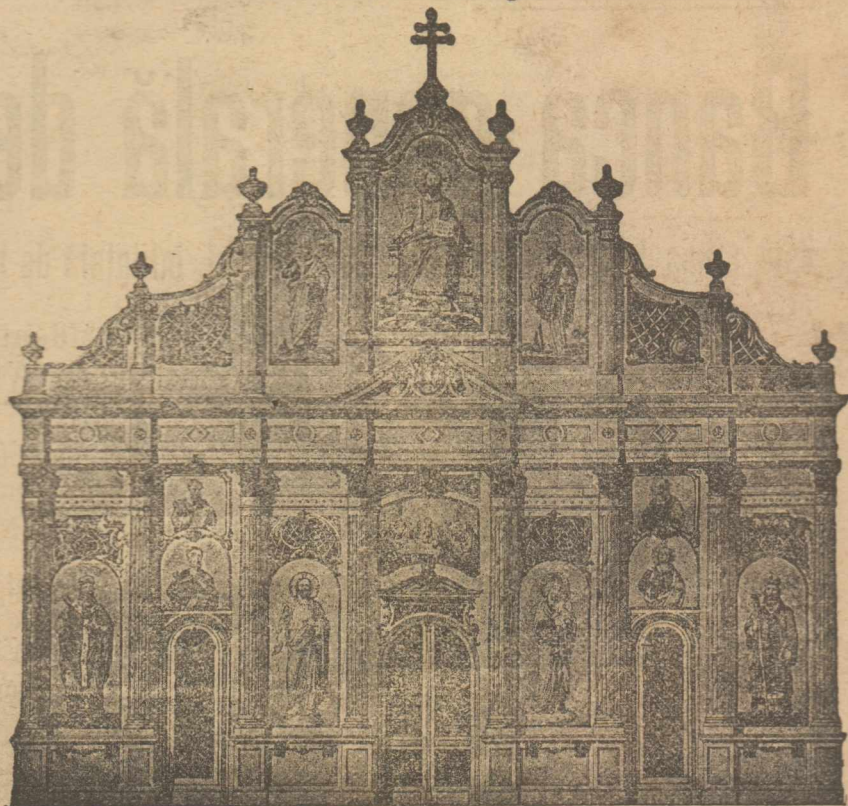
En gros.

En detail.

Schmidt János succesori **Schmidt Ferencz**

Institut pentru ridicarea altarelor în

— **Budapesta, Köbányai-ut 53.** —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.